

Usomhi Onete oyi iJesu iKirisiti ni IMaki O kéké

*Itsabø oyi iJøni Ḳni oø batazi egbo
(iMat 3.1-12; iLuk 3.1-18; iJøn 1.19-28)*

¹ Ona o khi igbaekéle oyi usomhi onete oyi iJesu iKirisiti Omi Eshinégbá. ² A kéké ɔli shi Ebe-nopfuasé ni ɔmekéguele ɔyøli ni a lu Azaya o kéké. Ni Eshinégbá o la lie,
“Mhi ya għie aghiusomhi
oymah ralo né.

Ⴄni o ya bę̄ odę
shi eke khę̄.”*

³ “Ogbo o la odata
e pfie okokokhuę. Oq lie,
‘A rię̄le odę
shi eke khę̄ Ḳnōmhuę,
ni óó bhale.

Rię̄le oni odę sheshe
ni o rote.’ ”†

⁴ Igho IJøni o li bhale, oq batazi egbo obini odata
ifufu, oq tse abo, oq lie, “A mu pfi lase olamhę eyę
e le bhale deba Eshinégbá ini a ri olamhę topfa e.”

⁵ Igho egbo e rote eke iJudia ali ęoli iJerusalemu
le deba IJøni. Ee zonq olamhę eyewę yę̄ ɔli. O
la okę̄ iJødani batazi egbo. ⁶ Ode ni a ri iriria eyi
alakumi do, iJøni o ro fia itsua sò. O ri ękuę rię̄le
ogbənę mu oku. Initso ali oribo e khi eminale

* ^{1:2} Li zę̄ iMala 3.1   † ^{1:3} Li zę̄ Aza 40.3

eyoli.[‡] ⁷ Abo ni oq tse gueye agbo khi: “Omose ni o ke ya bhale elegelese odę ukhokho oyemhe, o fu doṣe mhę, o mholi ekpabò doṣe mhę. Mhi aa fu ramhi oni oq taghię uli ni o la ekuę ni o so-a. ⁸ Amę mhi ro batazi e memena, ama Ayemhé-no-pfuasę o ke ro ya batazi e.”

Ibatazi ali imufę oyi iJesu

(iMat 3.13–4.11; iLuk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Oa te agho tese ne, ni iJesu o ro röte iNazareti ni o la ekę iGalili bhale ni ijoni o la okę ijodani batazi oli. ¹⁰ Abi iJesu o ro lese röte elemhi okę ji egbe ngale te, o me khi idane o khueghie. Ayemhé oyi Eshinęgba o li abi anekhukhu röte idane tiemhile ya ma li egbe. ¹¹ A suq khi uruli o röte idane ngme tiemhile, oq, “Omimhé ni mhi nono ingme oyoli u khi. U ma ri egbe e mu mhę gba.”§

¹² Utoghuokpe, Ayemhé oyi Eshinęgba o rue iJesu je ọdagbe. ¹³ Ogbelę egbhueva o la oobø. Okphaghie, ni o khi oghie ayemhé ebe, o mu oli fę. IJesu o nu elamhako la oobø, ama igeni eyi Eshinęgba e ri ukpeloe e khu oli.

Eniye odukhokho eni odode ni iJesu o zę

(iMat 4.12-22; iLuk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Abi a ro mu ijoni shi owa ighumha se, iJesu o je iGalili ya tse abo usomhi onete oyi Eshinęgba. ¹⁵ Oq lie, “Oni eghęghę o she bhale, Eghiele oyi Eshinęgba o she ti mama awa. A mu pfi lase olamhé eyę e le, ni a mie oni usomhi onete suq.”*

[‡] **1:6** Li zę 2 Ighie 1.8   § **1:11** Li zę Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 9.7; iLuk 3.22   * **1:15** Li zę iMat 3.2

16 Abi iJesu o rōte epfepfē okē oniemhi oni o khi shi, na lui iGalili kia lē, o mē iSamō ali inyoghuo qli Aduru. Egbifelē e khi. E pfi aga lo elemhi oni oke, ee gbe ifeleg. **17** Ijesu ọọ wę, “A deba mhę, mhi ya sese e abi a ke lię ke ti egbo gbili.” **18** Aghoaghę e ku iga eyewę shi ekę, e deba li.

19 O ke te agho je odalo dene, o gbo mē inyoghuo etuava, ijemhisi ali ijoni imi iZebedi e la elemhi ọkọ-okę oniemhi, e zu iga eyewę. **20** Abi iJesu o rō lese mē wę, o lu wę e deba luę, aghoaghę e pfi itawę ali egbo ni e nu wę ye shi elemhi ọkọ-okę oniemhi, e deba li vu.

*Ijesu o khu ọmose ayemhé ebe egbe-a
(iLuk 4:31-37)*

21 Ijesu ali eniyę odukhokho eyoli e bhale ęoli iKapanomu. Ogbelē iyemhęa ni o ke deba li, ijesu o doṣe lo elemhi owa ugamhi, o la agho sese. **22** O ri abo sha egbo ni e ri eso kpe abi o li sese, itobę khi eri o sese egbo abi ogbo ni o lese emini ọọ sese, osese oyoli o kioda shi oyi eni e sese Ishi eyi iMosisi.[†]

23 Utoghuo kpe ọmose ni ayemhé ebe o la egbe, o lo elemhi oni owa ugamhi le. O tsese gbaa! Ọọ, **24** “Elo wa nono anye egbe, ijesu na iNazareti? Eri u bhale ya pfuse anye-a? Mhi ga lese oni u khi. Oni O pfuasę oyi Eshinęgba u khi.”

25 Ijesu ọ dese oni ayemhé obe, ọọ li, “Guese unu pia, te qli egbe lase le.” **26** Oni ayemhé obe o nighise oni ọmose, o mu qli pfi gbe. O pfie okokokhue, o rōte oni ọmose egbe ya lase.

27 O ga ri abo sha egbo nya. E mhila egbe wę, “Onoghuo na? Osese onogbo ni o mhöli ekpabø!

[†] **1:22** Li zę iMat 7.28-29

Eri ọ ga nu ayemhé ebe ẹ ngme, e ga suó esó na li.”
 28 Aghoaghọ ingme oyi iJesu o gbe eké-a asha kpa
 eké iGalili.

*Ijesu ọ ri ebubu egbo ze
 (iMat 8.14-17; iLuk 4.38-41)*

29 Ijesu ali eniyé odukhokho eyoli, ghe ijemhisi
 ali ijóni, e ga ròte owa ugamhi fié lasele, e ya je apfè
 oyi iSamọ ali Aduru 30 Ogo iSamọ ọnì ọkpotso, ọ
 yeshi ghua ughuamhi iba. Ijesu ọ lèṣe ramhi agho,
 a gue ingme oyoli yé iJesu. 31 Igho ọ lo deba li, ọ mu
 ọli obo, ọ mu ọli ukpho vule. Igho eni iba e lase ọli
 egbe le. Ọ feli wé epfese.

32 Elobomhi élégho khi ovó ọq tiemhi eko, egbo e
 tsua eni ẹa ze, ali eni iyemhé ọkphaghié e yesé ngme
 bhale ghi iJesu. 33 Egbo nya ni e la oni ẹoli e le gba
 odalo oni owa. 34 Ijesu ọ ri eni ẹ ghua, ighuamhi
 khi ighuamhi, ze. Ọ khu ayemhé ebe ebubu egbo
 egbe a, ama ọa zé ni eni ayemhé ebe egho e ngme
 emhikhoghuo unu lasele, itobø khi e lèṣe ọnì ọ khi.

*Ijesu ọ la iGalili tse abo usomhi onete
 (iLuk 4.42-44)*

35 Ogbie-fiefie ogbeakolø khi obili ọa pfo ogbe ne,
 iJesu ọ fié lase je ashini o da-ya, ọ ya sò iromhi.
 36 ISamọ ali apfoli ni e kpole, e vu ya nono ọli. 37 Abi
 e rø mè ọli, eè ọli, “Egbo kpa eè nono e.”

38 Ijesu ọq wé, “Awa mema ya je ẹoli oboese,
 ikhi apfè eni e timama akana, ni mhi li la oobø tsé
 abo, irari khi ona o zé ni mhi rø bhale.” 39 Igho ọ
 kia gasé eké iGalili nya tse abo. Ọ la owa ugamhi
 eyewé tse abo. Ọ khu egbo ayemhé ebe egbe ku-a.‡

‡ 1:39 Li zé iMat 4.23; 9.35

*Ijesu o ri oni efafe e mu ze
(iMat 8.1-4; iLuk 5.12-16)*

40 Omose ni efafe e mu o bhale deba iJesu. O wugha li odalo, oq lema li, oq, “Ini o ghole e, u dobé ya rəmhə ze, u rəmhə khi oni o pfuase.”

41 Igho elemhi oli, ee ala iJesu, o nise obo-a ti oni omose, oq li, “O ghole mhə, khi oni o pfuase.”
42 Aghoaghə eni efafe e lase oli egbe le, o ze, o khi oni o pfuase.

43 IJesu o gueyə oli, o ke vu. O lolo tse agua ye oli,
44 oq li, “Khi gue ingme ona yə ogbokhoghuo, ama lə ya ri egbe e khase ekpodalo-ugamhi eyi Eshinęgba, ni e tə ɔkpə ne, ni u luasə obo ni iMosisi oq a ke luasə, ini a ri ogbo lina ze. Ishegho, ni o khi ɔtsélé na wə khi u she ze.”§

45 Eri oni omose o ri ochoghə ngme oli kiakiala gboo, o miatsə oni ingme onete ku asha kpa. Itobø ona, iJesu qa ke dobé lo əoli okhoghuo le gboo. Eri o ke la ɔdagbe obini o da-ya. Abi o rię khi igho, eri egbø nya e kie röte asha kpa e bhale deba li.

2

*Ijesu o ri omose ni o guogho-a ze
(iMat 9.1-8; iLuk 5.17-26)*

1 Ikuku ogbele e dɔsə, iJesu o gbo lo elemhi iKapanomu, eni egbø e suq khi o she bhale apfə.

2 Ebubu egbø e le gba ramhi ni ogbø a ke mə ashikhoghuo ni o kpole, ya ramhi olase unu-ode. IJesu o tse abø oni usomhi yə wə. **3** Igho emose aane e tsua omose ni o guogho-a adigege shi iya bhale ghi iJesu. **4** Abi eni emose ea rö mə asha

tsua li lole ashini iJesu ọ la, itobọ ẹgbọ ni e ghọ bu dọsẹ, e nga ukhomhi oni owa rọtẹ ashini iJesu ọ la gbese ekpha-a. Abi e rọ gbese ọlia se, e ri ili ri ọnị ọmọse tiemhile, abi ọ kie li yeshi iya. ⁵ Abi iJesu ọ rọ mè irudunga oyewẹ, ọo ọnị ọmọse ni ọ guogho-a, “Omimhé, a she ri olamhé topfa e.”

⁶ Ama eni e sèsé Ishi eyi iMosisi ni e shitọ akaghọ, e sa ọ udu oyewẹ, e lię, ⁷ “Elo o zé ni ọnị ọgbọ ọna ọ rọ ngme ungmehi onana unu. Eri o pfi unu-a! A li mè ọnị ọ dobe ya gbe olamhé kua na ọgbọ? Qa khi Eshinègba lueghuo?”

⁸ Aghoaghọ iJesu ọ she lèṣẹ elemhi ayemhé oyoli emini e sa shi elemhi udu oyewẹ, ọo wẹ, “Elo o zé ni a rọ sa usamhi onana. ⁹ Onoghuo o kele nẹ, ni a rọ lię ọnị ọmọse ni ọ guogho-a, ‘A ri olamhé topfa e,’ abi khi ‘Vule, rue iya oyé ni u ke kia?’ ¹⁰ Mhi ya rọ li khasé e khi Omi Ọgbọ ọ mhọli ekpabọ elemhi agbọ ona ni ọ rọ gbe olamhé kua na ọgbọ.” Igho ọ gueyé ọnị ọmọse ni ọ guogho-a egho, ¹¹ “Mhiẹ yé u vule, u rue iya oyé, u ke je apfẹ.”

¹² Ọni ọmọse ọ vule, ọ rue iya oyoli, ọ la akpwewé nya kia vu. O ri abo sha ẹgbọ kpa. Ee kuéghie Eshinègba, e lię, “Anye ea kpé mè onana ghue oo!”

Ijesu ọ lu iLevi (iMat 9.9-13; iLuk 5.27-32)

¹³ Ijesu ọ gbo je epfẹ okẹ oniemhi ni o khishi. Ebubu ẹgbọ e bhale deba li, ọ sèsé wẹ. ¹⁴ Abi ọ kia lẹ, ọ mè ọmionoga iLiva omi Afeusi khi ọ shitọ okholo eyi eni e mie oga. Ijesu ọo li, “Deba mhe.” Igho ọ vule deba li.

¹⁵ Abi iJesu ọ la ayi iLevi le eminale ẹlogbomhi, emionoga ni e bu ali ẹgbọ ena olamhé e li nu ọli

ali eniyę odukhokho eyoli le emhi, irari khi egbọ ni e bu e deba li. ¹⁶ Abi egbọ eni eẹ sẹsẹ ishi na lui iFarisi e rọ mè kхи iJesu ọ nu egbushia ali emionoga ẹ le eminale, e mhila eniyę odukhokho eyoli, “Elo o ze ni ọ rọ nu emionoga ali egbushia ẹ le eminale?”

¹⁷ IJesu ọ suò onana, ọọ wẹ, “Egbọ ni e ze ea mhuę emini e ri ọbo ẹ li. Oni ọọ to, ó ye apfẹ ọbo. Qa kхи eni e pfuasę ne mhi bhale ya lu, ama egbushia.”

*Omhila ingme azumhi
(iMat 9.14-17; iLuk 5.33-39)*

¹⁸ Eghęgħę oghuo eniyę odukhokho eyi iJoni Oni ọo batazi egbọ ali egbọ iFarisi ee pfi azumhi. Egbọ eghuo e bhale ya mhila iJesu, ẹ qli, “Elo o ze ni eniyę odukhokho eyi iJoni ali enayi egbọ iFarisi e rọ pfi azumhi ni eyę ea ró pfi?”

¹⁹ IJesu ọ so wẹ ọ, Ọo wẹ, “Sé epfese eyi ọmose ni ọ rue omueshi Ọnogbọ e lię ke pfi azumhi ini oni ọmose ọ kie nu wę shito? Ea mè asha pfi azumhi ini ọ kie nu wę shito. ²⁰ Ama eghęgħę o ya bhale ni a rọ rue oni Ọdō oni Ọmueshi vu. Eghęgħę agho, e rọ tigbe ya ke pfi azumhi.

²¹ “Ogbọ a ya khi ode onogbọ għebla ma ode onodio. Ini u ligho, eri oni ode onogbọ o ya nyanq oni ode onodio-a. O ke nyanq-a dōsə abi o kpę li.

²² Ali khi ogbọ qa ya ku onyo onogbọ shi akpaba onodio. [Ikhi akpaba ni egbọ iJu e ku onyo shi.] Ini u ligho, eri oni onyo o ya vses oni akpaba-a. Oni onyo ali oni akpaba e ga li opfu-a. Akpaba onogbọ a ku onyo onogbọ ẹ lo.”

*Onomhuę ɔyi ogħeļe iyemħea
(iMat 12.1-8; iLuk 6.1-5)*

23 Ogbeléghuo élé iyémhéa oyi egbó iJu, iJesu ḥrote ifui ishemhi iakpa kia dòṣe. Eniyé odukhokho eyóli e li nu óli kia. Ighó e li bē eni iakpa.* **24** Ighó iFarisi e mhila iJesu, “Elo o zé khi eniyé odukhokho eyé ée riéle emini a ghué élé iyémhéa?”

25 Ijesu ḥso wé o, oo, “Aa kpé mē óli zé Ebe-no-pfuaṣé emini Oghie iDefidi ḥriéle abi okiamhi ḥrō gbe óli ali eni e nu óli kia? **26** Eghéghé ni Abiata ḥrō khi Okpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Èshinègba, ni Oghie iDefidi ḥrō lo Owa oyi Èshinègba ya rue ibuledi ni a ḥrō ga Èshinègba le, ḥrō kholo na eni e nu óli kia le. Ibuledi ona ighie eyi ekpodalo-ugamhi tsé, ushi o lama e ke le wé.”†‡

27 Ighó oo wé, “Eri a ma ogbélé iyémhéa na ogbó, aa ma ogbó na ogbélé iyémhéa. **28** Itobó ighó, Omi Ogbo ḥki Onomhué, li shi oyi ogbélé iyémhéa.”

3

*Omose ni ḥu obó oghuo-a
(iMat 12.9-14; iLuk 6.6-11)*

1 Elélése khi iJesu ḥgbo je owa ugamhi, omose ni obó oyóli oghuo o ghua, ḥla akaghó. **2** Egbo eghuo e nono ashini e te ya mē asha gue ingme shi iJesu egbe. E ri ukpeloe shi óli egbe ini ḥya ri ogbó ze élé iyémhéa. **3** Ijesu oo oni omose ni ḥu obó-a, “Vule migha odalo oyi egbó kpa.”

4 Ijesu ḥmhila wé, “Onoghuo o gbe akanya elemhi ushi oyawa nē élé Iyémhéa? Ni a ḥrō riéle onete abi ni a ḥrō riéle onobe? Ni a ḥrō tsumhi agbó oyi ogbó abi ni a ḥrō pfuse ólia?” Ama e tsaghié a.

* **2:23** Li zé iDęut 23.25   † **2:26** Li zé iLęv 24.9   ‡ **2:26** Li zé 1 iSam 21.1-6

⁵ Igho iJesu o ri elemhi ibibi bino wę gasę, udu oyoli o yese-a shi udu obe ni e mhuę. Oq, “Nōmōse nise obō-a.” O nise oli-a. Igho obō oyoli o gbo li abi o kpé te ekę li ⁶ Igho egbō iFarisi e fię deba eniyę odukhokho eyi Erodu, e ya gba ubgamhi abi e li ya gbe iJesu-a.

Ebubu egbō e deba iJesu

⁷ Igho iJesu ali eniyę odukhokho eyoli e lase wę iteva le ya je oke na iGalili. Ebubu egbō e rōte iGalili deba iJesu. ⁸ Abi e rō suq emini o rięle, ebubu egbō e bhale deba li, rōte ekę iJudia ali iJerusalemu, ali Idumia ali ekę ni o kpe obō na iJodani ali epfepfē iTirę ali iSidoni. ⁹ Itobō khi eni egbō e bu dōsę, iJesu o gueyę eniyę odukhokho eyoli e nono ɔkō-oke oni ikeke ni lōli lo o ini egbō e khi sha mu luę. ¹⁰ Itobō khi o she kpé ri ebubu egbō ze, egbō eni ea ze, e mise egbe ini e mē asha ramhi oli egbe ri obō ti oli.* ¹¹ Eghęgħę kpa ni egbō ni ayemħę ebe e yesę e ngme e rō da mē iJesu ne, e de ya yeshi ekę odalo oyoli. Ee tsęsę, ee lie, “Omi Eshinęgħba u khi.”

¹² Ama, o tse agua yę eni ayemħę ebe egho e khi gue önü lōli khi le.

IJesu o ze ighiusomhi na kę ogbava (iMat 10.1-4; iLuk 6.12-16)

¹³ IJesu o nga ukhomhi ute, o lu emōse ni e għolle oli. E bhale deba li. ¹⁴ O ya zę egbō ogbava kę, o lu wę ighiusomhi na kę. O zę wę ni e nu luę ke kia, ali ni luę mē wę ke ghie usomhi fię ke tse abō usomhi onete, ¹⁵ ali ni e għo mhuę ekpabō

---

* **3:10** Li zę iMak 4.1; iLuk 5.1-3

ni e rọ ke khu ẹgbọ ayemhé ebe egbe kua. ¹⁶ Ena e khi otuogbava ni ọ zé. ISamọ, ọnì iJesu ọ lu iPita. ¹⁷ Ijemhisi ali inyoghoso-oli ijònì imi iZebedi (eni iJesu ọ ri akiseva iBonajisi na. Ni o migha shi Imi Akphala), ¹⁸ Ali Aduru, iFilipu, iBatolomiu, iTomosi, iJemhisi omi Afeusi, ali iTadiusi, iSamọ [ọnì ije-odalo oyi ẹdèli iJu oo ghọ mu egbe.]

¹⁹ Ali iJudasi Isikarotí ọnì ọ ri iJesu dẹ.

IJesu ali iBezebo

(iMat 12.22-32; iLuk 11.14-23; 12.10)

²⁰ IJesu o nyené egbe je apfè. Igho ebubu ẹgbọ e gbo tigbili ramhi khi iJesu ali eniyé odukhokho eyo-li ẹa mè asha, wé khi eminale e ya le. ²¹ Abi apfè ọ e rọ suò ona, E nono khi wewé e ya mu oli je apfè. Irari khi eri e liè, "Ujili o she ẹ kpha li."

²² Eni ẹẹ sèsé ishi ni e rote iJerusalemu tiemhie, e liè, "Ayemhé iBezebo ni ọ khi Okphaghiẹ o la li egbe yesé oli ẹ ngme! Lọli ọ khi oghie oyi iyemhé ebe ni ọ ri ekpabọ na li ni ọ rọ ke khu ẹgbọ iyemhé ebe egbe kua."†

²³ Igho iJesu ọ lu wé, ọ ri okhé irókhókho nu wé ngme, Oọ wé, "Sé ẹkphaghiẹ ọ liè ke khu ẹkphaghiẹ?

²⁴ Ini ushishi e kemhi egbe wé shi ikui-iku ni e rọ nu egbe wé ẹ khòli, eri oni ushishi ọ de. ²⁵ Ini ọmhué-apfè o kemhi shi ikui-iku ni e rọ nu egbewé ẹ khòli, eri oni ọmhué-apfè o ya de. ²⁶ Ini ẹkphaghiẹ ọ mu okholi vule shi egboli ọ, ọa ya tọ, eri ọ ya de, ukpésé oyoli o she ramhi.

²⁷ "Ogbọ ẹkphaghiẹ ọa la ọ ni ọ dobè ya lo owa oyi ọmose-akama ya ti ọli itsua ekè-a ini ọa kpè mu ọnì

---

† 3:22 Li zé iMat 9.34; 10.25

omose-akama gę shi eke. Eghęgħe agho, o tigbe dobę ti oli itsua eke-a.

²⁸ “Egbegħi ingme mhi gueyę e, kħi, aa mę olamħe ni օgbq օ lamħe ali ungmemhi ipfiunu-a ni օgbq ya ngme, ni aa dobę rø ya gbekua na li.

²⁹ Ama ɔnini օ da ngme ungmemhi ipfiunu-a deba Ayemħe-no-pfuaše ne, aa ya rø topfa li, irari kħi olamħe ona agħoqbgħo օ pfi obq lo.”[‡]

³⁰ Itobq kħi է oli kħi, “O mholi ayemħe ebe,” o rø ngme ona.

*Inyō iJesu ali inyōghuo qli eni emose
(iMat 12.46-50; iLuk 8.19-21)*

³¹ Igho inyō iJesu ali inyōghuo qli ee bhale. E migha oolase. E għie օgbq օ ka lu iJesu għi ewe.

³² Ebubu ៩gbq e shitq gasaq qli. E bhale ya gueyę qli kħi inyoli ali inyōghuo qli e la oolase, kħi eż-żonni ni wewwē e mę qli.

³³ O mhila wę, “Eghuo e kħi inyemħe ali Inyōghuo-mħe?”

³⁴ Igho օ bino eni e shitq gasaq qli, օ, “Enana e kħi inyemħe ali Inyōghuo-mħe! ³⁵ ɔnini օ da rielle emini e għole Eshiniegħba, օ kħi Inyōghuo-mħe ɔnqomose ali ɔnokpotso ali inyemħe.”

4

*Okħę irokħokho oyi ɔni օ kő ikpamhi emhi
(iMat 13.1-9; iLuk 8.4-8)*

¹ IJesu օ ke għo la epfe okę ni o kħi shi na iGalili sese. Egbq ni e le gasaq qli e bu doseq ramhi ni օ rø ya lo elemħi օkqo-okę shitq. Oni օkqo-okę o la elemħi oni okę. Eni ៩gbq e ke migha egele esesq oni okę.*

[‡] **3:29** Li zę iLuk 12.10   * **4:1** Li zę iLuk 5.1-3

² Emhi ebubu o ri okhé irókhókhó o sésé wé. O o wé.
³ “A ghe i! Oghiale ó ya la o. O fié yá kó iakpa. ⁴ Abi o li kia miatsé eni iakpa, ikpamhi eghuo o e de kua odé, igho ipfeli e bhale ya sanó wé le. ⁵ Eghuo o, e de kushi eké ni o khi ókpegbhé, ni eké ea lolo la. Igho e nyanya zé, e fu, ama oni eké oa limhi. ⁶ Ama abi ovó o ró to, o tosé wé a, e khakha, itobó khi ea mè eké ni o limhi pfi imhili lo. ⁷ Ikpamhi emhi elese e de kulo ifui igba. Igho igba e zé lasele tono eni iakpa abi e ró fu vule. Itobó igho, ea ke dobé ni e fu nyanó ekhé lasele. ⁸ Ama ikpamhi eghuo, e de shi eké onete. Eni ikpamhemhi e zé, e fu, e nyanó ekhé lasele. Eghuo o, e mhué ikpamhi uye ali igbe, eghuo o, e mhué ikpamhi egbhuesé, elese e mhué egbhueshe.”

⁹ Igho iJesu, oó, “Oni o mhóli esó, o suo.”

*Emini o zé ni a ró zé oni okhé irókhókhó
(iMat 13.10-17; iLuk 8.9-10)*

¹⁰ Abi iJesu lolighuo o ró shitó, eniyé odukhokho ogbava eyoli ali egboése ni e li suo abi o ró ngme, e bhale deba li, o gueyé wé emini o ri oni okhé irókhókhó ngme. ¹¹ Oó wé, “A she ri osheli oyí Egheiele oyí Eshinégbá na e. Ama okhé irókhókhó a ró gue ungmehi nya yé egboése. ¹² Ni a bhale ya e khi,

“ ‘E kha rié nya alo-a shi eké
    ea tigbe ya mè emhikhóghuo,
ali e kha rié ku esó a shi eké,
    oa ya lo wé esó.
Irari khi ini oa khi igho,
    e dobé mè eké, e suo esó,
e mu pfi deba Eshinégbá,

ọ rọ topfa wẹ' "†

*Ijesu ọ guele emini oni okhé irókhókhó o ngme
(iMat 13.18-23; iLuk 8.11-15)*

¹³ Ijesu ọ mhila wẹ, ọq wẹ, "Aa lẹṣe emini a ri okhé irókhókhó ona ngme? Sẹ a li tigbe ya lẹṣe emini a ri okhé irókhókhó okhóghuo ngme shó? ¹⁴ Eni iakpa ni ọnì oghiale ọ miatsé e ku, e migha shi ungmemhi oyí Eshinégbá. ¹⁵ Eri ikpamhi iakpa ni e de shi odé e li abi ẹgbó eghuo ni e kha da lẹṣe suò oni ungmemhi ne, Okphaghịe ọ bhale ya rue wẹ lué udu le. ¹⁶ Ikpamhi emhi ni e de shi eké ni o li echechẹ, e li abi ẹgbó ni e kha da lẹṣe suò oni ungmemhi ne, e ri udu oghélé mie ọli. ¹⁷ Ama, ọa ya tiemhi wẹ eké elemhi. Èa dobé migha tésé, itobó khi ọa pfi imhili lo eké. Itobó igho, ini ọmunu o bhale ali ni a rọ mu okholi vule shi wẹ ọ rōte oni ungmemhi ni e suò, e kélé de odé-a. ¹⁸ Ikpamhi emhi ni e de pfilo ifui igba eri e li abi ẹgbó ni e kha suò oni ungmemhi, ¹⁹ isamhi ingme agbó ona, ali ọghuemhé ẹpfue, ali ọghuemhé khi ọghuemhé e lu guese oni ungmemhi-a, eẹ tono ọli igba, itobó igho ọa mọ imomhi. ²⁰ Ama ikpamhi emhi ni e de shi eké onete, e li abi ẹgbó ni e suò ungmemhi, e mie ọli suò, e mọ imomhi enete. Eghuo e mhué ikpamhi uye ali igbe, eghuo e mhué egbhuésé. Eghuo, e mhué egbhuéshe."

*Ákpá ni a rọ nga ukhomhi asha
(iLuk 8.16-18)*

²¹ Ijesu ọ gbolo e wẹ "Ogbókhóghuo ọ́y ya ri ákpá ru lasele, ọ ya rue atalabi guese ọli mu eke,

---

† 4:12 Li zé Aza 6.9,10

wékhi eri o ke ya rue oli ya sheli ufui ukpho?[‡]
²² Emiemini a rø sheli, o ya lasele gbo alo gbug-
 bugbu. Aa mè emhi osheli ni aa ya khueghie a.[§]
²³ Onini o mhöli esø, o ri esø shi eké ni o suø.”

²⁴ O gbolo e wé, “Emiemini u da suø kpa, sa o
 bie! Emiemini u da rø shi ushi rø gue egboëse ęzo,
 Eşhinégba o li ya röli gue e ęzo. Oyé o gbo ya ze nè.
²⁵ Oni o kpé mhöli ne, a ya gbo rø ma o na li, ama
 oni oà mhöli a ya mie oli ukukuø ni o gbo mhöli.”*

Okhé irokhpokho oyi ikpamhi emhi ni oø ze

²⁶ Ijesu o gbolo e, “Abi Eghiele oyi Eşhinégba o li
 na. Eri o li abi ini omose o miatsé ikpamhi iakpa
 kia ku shi eké. ²⁷ Obili o kha bi, o ya lese a, ogbe
 o kha gbe o guale, ama eni ikpamhi emhi eë zé
 lasele, eë fu vule. Ama oà ya lese abi o li kia. ²⁸ Eké
 lólighuo o lese abi o li ri emhi ekomhi eë bie. Oni
 ododé, o kha zé ukhuli, o ke fu vule, o nyanø ifele,
 o ya ri umomhi lasele. ²⁹ Eni iakpa e kha da bie
 ne, oni o gua wé o rue agaga ya gbe wé, itobø khi
 eghéghé ikhiësé o ramhi.”†

Okhé irokhpokho oyi ukpamhi oora imositadi

(iMat 13.31-32,34; iLuk 13.18-19)

³⁰ Ijesu o gbolo e wé, “Elo awa mema ri Eghiele
 oyi Eşhinégba ya khókhó? Okhé irokhpokho onoghuo
 awa mema ya zé röli lo egbo esø eghø o? ³¹ Eri
 o li abi ukpamhi oora imositadi ni ukpamhi oli o
 shé nè nya agbø ona, ni ogbø o rø kø eké. ³² Ini a
 röli kø, o zé, o fu vule, o mele unyanø ni o funé a

[‡] 4:21 Li zé iMat 5.15; iLuk 11.33   § 4:22 Li zé iMat 10.26; iLuk

12.2   * 4:25 Li zé iMat 13.12; 25.29; iLuk 19.26   † 4:29 Li zé iJøe
 3.13

shi ishemhi, ni o mhɔli iguabɔ eniemhi, ni ipfeli ẹ bhale ya ku eko shi.”

³³ Okhé irókhókhó enana iJesu ọ rø nu wé ngme oni ungmemhi, ramhi ashini o lo wé esø ramhi.

³⁴ Aa mè ungmemhi ni ọ nu wé ngme, ni ọa ri okhé irókhókhó nu wé ngme. Ama ini o de tè ọli ali eniyé odukhokho eyoli, ọ rø ri emini ọ nu wé ngme nya a lo wé esø.

*Ijesu ọ pfomhise akpekpeli
(iMat 8.23-27; iLuk 8.22-25)*

³⁵ Ele ogbomhi ẹlegho, iJesu ọ eniyé odukhokho eyoli, “Awa da je ukiękie oké obini o kpóle.” ³⁶ Igho e zé ẹgbø ni e legba obø shi agho, eni eniyé odukhokho e ya lo elemhi ọkó-oké oni ikeke ni iJesu ọ she lo shitø. E gua li vu. Ọkó-oké elese e li deba wé vu.

³⁷ Utoghuokpe, akpekpeli oniemhi oo li, oo zughuse oni oké, ni amé e fiase kulo elemhi oni ọkó-oké, ramhi ni o rø vø amé. Ukukuø o kpóle ni ọa rø kulué. ³⁸ Ijesu ọ la ukhokho oni ọkó-oké oniemhi, ó lese-a ri ukhomhi nga akpésukhomhi. Igho eniyé odukhokho eyoli e guise ọli le. Ẹ ọli, “Osese, wa bie ga lię ini awa ghø ghua?”

³⁹ Igho iJesu ọ ti vule, ọ dese oni akpekpeli, ọo li, “Li tsuké.” Igho oni akpekpeli ó pfomhè te. Asha kpa o pfomhè tsuké.

⁴⁰ Igho iJesu ọ eniyé odukhokho eyoli, “Elo o zé ni a ró lighó ó na ulishi. Eri aa kie mhɔli irudunga?”

⁴¹ Ulishi oo mu wé, e mhila egbe wé, “Oghuo ọna ọ khi? Ghe akpekpeli ali izughuse oké e ga suø esø a na li.”

5

*Ijesu o ri omose ni ayemhé ebe o la egbe ze
(iMat 8.28-34; iLuk 8.26-39)*

¹ Ijesu ali eniyé odukhokho eyoli e da oké iGalili je ukiékiet eké iGerasenéesi. ² Abi iJesu o lèṣe ṙote elemhi okó-oké lasele, omose ni o mholi ayemhé ebe, o ṙote atalimhi ni o la agho bhale deba iJesu. ³ Ifui atalimhi ɔni omose oqó la. Ogbókhoghuo ɔa ke dobé ri iwéghé gẹ́ oli. ⁴ Eghéghé kpa, a ró ri iwéghé gẹ́ oli abo ali awé, ama eri oqó kphuru wé a, o taghié wé a, o shashe wé a. Ogbókhoghuo ɔa dobé mu oli. ⁵ Nobi-nogbe ó ró la ifui atalimhi ali ikhomhi ite dudu gasé. Oqó pfi okokokhue. O ri eché fianq egbeqli.

⁶ Abi o lèṣe ta pfia mè iJesu te, o na bhale ya wugha li odalo. ⁷ O tséṣé leghe, óó, “Ijesu Omi Eshinégbá ni o Yagha Ne Nyaa, elo wa nono mhé egbe? Mhi ri Eshinégbá lema ẹ khi na mhé osoli!” ⁸ Itobó emini o ró ngme na khi, iJesu o she kpé gueyé oli, “Yéye ayemhé obe, lase ɔni omose ɔna egbe le.”

⁹ Igho iJesu o mhila li, “Sé a lui eva oyé?” Oqó, “Eva oyemhé o khi Olele ẹgbó, itobó khi anye bu gba.” ¹⁰ O gbo lema iJesu o kpékpé, o khi khu ewé oni eké ya lase.

¹¹ Igulu ni e bububu e la epfè ute ni o la agho le eminale. ¹² Eni ayemhé e lema iJesu, “Khu anye ya lo igulu egho, zé ni anye ya lo wé egbe.” ¹³ Ijesu o ri eghéghé na wé, e ka lo eni igulu egbe. Igho e ṙote ɔni omose egbe lasele e ya lo eni igulu egbe. Eni igulu ni e ramhi agbélẹ́ eva, e ṙote egele na ya kulo oni oké, e ghuloa nya.

¹⁴ Eni e ri ukpeloe e khu eni igulu e na je ifui apfẹ ali ẹoli nya ni e la oni ekẹ ya guele emini a mẹ. Igho ẹgbọ e bhale ya bino emini a mẹ. ¹⁵ Abi eni ẹgbọ e rọ bhale deba iJesu, e mẹ ọnì ọmose ni ayemhé ebe ni e bu e kpé la egbe, khi o shítọ agho, o ri itsua sọ, ẹgbhali eyoli e she gba na li. Ulishi oo mu wẹ. ¹⁶ Eni e mẹ emini a mẹ e gueyé ẹgbọ emini ọnì ọmose ni ayemhé obe e la egbe o mẹ egbe ali emini e li eni igulu. ¹⁷ Igho, e gueyé iJesu o lase wewẹ ekẹ le.

¹⁸ Abi iJesu o lo elemhi okó-oké oniemhi khi oqo ke vu, ọnì ọmose ni ayemhé ebe e kpé la egbe, o lema iJesu o zé ni loli deba li vu. ¹⁹ Ama iJesu oa lama na li. O ri ochogho liẹ̄ oli, “Ke je apfẹ ni u ya gueyé ẹgbọ ena unuékpé oyé emini Onomhué o riélé nẹ, ali abi o li lè elemhi e.” ²⁰ Igho ọnì ọmose o lui ifui ẹoli igbe ọdoda ena ekẹ iDikapolisi. O kia gueyé ẹgbọ abi iJesu o li riélé na lué. O ri abo sha ẹgbọ nya.

*Omueshi ni o ghu-a ali ọkpotsø ni ọlia ee ku egbe
(iMat 9.18-26; iLuk 8.40-56)*

²¹ Abi iJesu o rọ gbo nyené egbe da je ukiéké oké obini o kpole, ẹgbọ e le gasé oli. ²² Ọmose ọghuo ni a lu ijaroṣi, ni o khi ọtuoghuo eni e mhésé shi owa ugamhi, o bhale akaghó. Abi oqo mẹ iJesu te, o de ya wugha li odalo. ²³ O mema lolo lema li, óó li, “Omimhé ọnì ọmueshi o ma ghua gba memena, kpékpé bhale ya ri obø ti o li egbe ni o ze, ini o khi ghua.” ²⁴ Igho iJesu o deba li vu.

Igho ebubu ẹgbọ e deba li e vẹ mu oli. ²⁵ Okpotso ọghuo o la agho ni o she ku ọlia ishitọ egbe ramhi ikpe igbeva. ²⁶ O she mẹ osoli obø oyi ebubu ẹgbọ abi o rọ kia dua oni ughuamhi. O she ri ẹpfue eyoli nya dua o, ama oa pfo, oo ga kholo oli egbe. ²⁷ Abi

ọ rọ suò ingme oyi iJesu, ighọ ọ te ifuabọ oyi egbọ ri obo ti ọli awulu ni ọ so. ²⁸ O rọ li shi udu khi, “Ini mhi da mè asha ri obọ ti ọli awulu ne, mhi ya ze.”

²⁹ Abi o ri obọ ti ọli awulu te, eni ọlia ni e ku oli egbe, e khakha utoghuo kpe. Aghoaghọ ọ lèsé khi emini o yesé luę e ngme, khi o pfo.

³⁰ Aghoaghọ, iJesu ọ lèsé khi itoto o she rōte luę egbe ya lase. Ighọ ọ migha, ọ mu egbe pfi iteva egbọ ni e sha mu ọ. Ọ mhila wę, óó. “Oghuo ọ ri obọ ti mhè awulu?”

³¹ Eniyę odukhokho eyoli eę ọli, u ga mè abi egbọ e lię vę mu e, u kiele e mhila, “Oghuo ọ ri obọ ti mhè?”

³² Ama, iJesu ọ kie bino gasę ini ọ mè ọnì ọ ri obọ ti ọ. ³³ Abi ọnì ọkpotso ọ rọ mè abi o ke li ọli egbe, ọ bhale odalo oyi iJesu ya wugha, ulishi o mema mu ọli, ọ gue igesikia le abi o ga li kia nya. ³⁴ IJesu óó ọnì ọkpotso, “Omi mhè, irudunga oyę o she mie e pfuese. Ri opfomhé ke je, anasémhé oyę o she pfo.”

³⁵ Abi iJesu ọ kie li ngme, emose eghuo, e rōte owa oyi iJarosi bhale. Eę iJarosi, “Omię ọ she ghua, khi ke yesé Osésé ngme.”

³⁶ IJesu ọa fę ri esö shi emini e ngme, óó ọnì ọmose “Khi zę ni ulishi o mu e, ama lèsé mhöli irudunga.”

³⁷ Qa zę ni ogbokhöghuo ọ deba li sę ni iPita, ali iJemhisi ali iJoni inyoghuo iJemhisi. ³⁸ Abi e rọ bhale owa oyi iJarosi, iJesu ọ mè abi egbọ e li i kpe okeke, ni e li i vię gbii. ³⁹ Ighọ, ọ lo elemhi oni owa, óó, “Elo o pfi onyaghu onana? Elo o rę e vię? Ọni ọmọ ọa ghu, eri ọ lesé a.”

⁴⁰ Ama eni ẹgbọ e gia li. Abi o rọ khu wẹ fiẹ se, o rue ita ali inyọ ọnì ọmueshi ali eniyẹ odukhokho otuasé egho mhuẹ obò je ashini ọnì ọmọ o yeshi.

⁴¹ Ijesu o mu ọli obò, oọ ọnì ọmueshi, “Talita kumi.” Emini a ri ona ngme khi, “Ọnọmueshi, mhiẹ yẹ u vule.”

⁴² Utoghuo kpe, ọnì ọmueshi o vule, o kia gasẹ. [Ọmọ ikpé igbẹva o khi.] Abi a rọ mè ona, o ri abò sha wẹ. ⁴³ Ama ijesu o lolo tsé agua yẹ wẹ e khi gueyẹ ọgbókhoghuo. Oọ wẹ, “A ri emhi na li le.”

6

*A ri ukpeloe gbe iJesu obini iNazareti
(iMat 13:53-58; iLuk 4:16-30)*

¹ Ijesu o ròte agho vu je ẹoli oyoli, eniyẹ odukhokho eyolı e deba li. ² Ogbelé iyémhẹa oyi ẹgbọ iju o ramhi, óó sèsé elemhi owa ugamhi. O ri abò sha ebubu ẹgbọ eni e ri esò shi ọli o.

E mhila egbe, “Obo ọnì ọmose ona o ròte mè eni emhi enana? Ilésingme nabi onoghuo na ni a rọ na li, ni o gbo rọ gbe ikanya ọnyaloa? ³ Ona ọa she khi ikapita, omi iMeli, ni o gbo khi inyoghuo ijemhisi ali ijosisi ali ijudasi ali isamọ? Ena ẹa khi inyoghuo ọli eni imueshi, ni e ga li nu awa la akana enana?” O ri elemhi bi wẹ.

⁴ Ama ijesu óó, “Ashakpa a la mu ekpè na ọmekèguele, sè ni apfè oyoli ali unuékpe oyoli aa la mu ekpè na li.”*

⁵ Ọa dobè la akaghọ gbe akanya ọnyaloa okhoghuo, sè ni ikuku ẹgbọ ni ẹa ze ni ó rọ ze

---

* **6:4** Li zé ijòn 4.44

abi ọ rọ ri obo ti wẹ. ⁶ Umha-mholi irudunga oyewẹ o ri abo sha iJesu.

Igho iJesu ọ kia rōte ẹoli je ẹoli sese eni egbo.

*IJesu ọ ghie eniyé odukhokho otuogbava fię
(iMat 10.5-15; iLuk 9.1-6)*

⁷ O lu eniyé odukhokho etuogbava eyoli tigbili, ọ ghie wẹ ava-ava fię, ọ ri ekpabọ na wẹ ni e rō mhué itoto rọ khu ayemhé ebe.

⁸ O gueyé wẹ, “Ini a lẹ, a lẹṣe rue orokpọ mhué obo, a khi tsua eminale, wékhi akpaba ni a pfi ẹ so, wékhi ukpaghọ. ⁹ A so ekué, ama a khi tsua awulu olese ma oni a rọ so. ¹⁰ O gbolo ẹ wẹ, a kha da lo apfẹ okhoghuo le ni e rọ da mie ẹ, a la akaghọ ramhi ni a rọ ya rōte oni ẹoli vu. ¹¹ Ini o khia khi a bhale ẹoli okhoghuo khi eni egbo ẹa mie ẹ, ni ẹa rọ gbo ri eso shi emini a ngme, a rōte agho vu. A kpe abo ọ-a na wẹ, a rōte agho vu. Eri ona o ya khi ọtsele shi wẹ egbe.”†‡

¹² Igho e fię ya tsé abo gasę, e lię egbo e rōte olamhé oyewẹ mu pfi. ¹³ E khu ebubu egbo ayemhé ebe egbe-a, e ri oili to eni ẹę ghua ebubu egbe, e rewé ze. §

*Eghuli oyи ijoni Qni ọq batazi
(iMat 14.1-12; iLuk 9.7-9)*

¹⁴ Eghéghé ana, oghie Erodu ọ li suq eko eni ingme ena nya, itobọ khi eva oyи iJesu o she gasę asha kpa. Egbo eghuo e lię khi ijoni Qni ọq batazi lọ ni ọ nyenę egbe bhale agbọ, lọli o zę ni ọ rọ ligho mholi ekpabọ rọ gbe ikanya ọnjaloa.

---

† 6:11 Li zę Ika 13.51   ‡ 6:11 Li zę iLuk 10.4-11   § 6:13 Li zę iJem 5.14

15 Egbọ eghuo e liẹ khi, “Elaja Ọmekęguele ọ khi.” Elese ẹ khi, “Ọmekęguele nabi emekęguele ena ẹlele ọ khi.”*

16 Ama abi Erodu ọ rọ suò ona, ọ ke, “Ijoni, ni mhi khi ukhomhi ọ, a rọt eghuli guise le!”

17 Itobọ khi Erodu oọ ke mhẹsẹ a mu ijoni gẹ pflo owa ighumha. Ini egbe e ba mu Erodiasi. Eri Erodu ọ mie iFilipu inyoghuo ọli Erodiasi. **18** Eghęghę kpa ijoni ọ rọ gueyę Erodu khi, ọa ti ni ọ rue ughue inyoghuo ọli shi.†

19 Itobọ ona, ọni Erodiasi ọọ biselemhi ijoni, ọọ nono odẹ ni ọ te ya gbe ọli-a, ama ọa dobe. **20** A gbo bhale ya ẹ khi Erodu ọọ na ulishi ijoni itobọ khi ọ lęsẹ khi ijoni khi ọgbọ onete ali ọgbọ ọ ni ọ pfuasẹ ọ khi. Ọ ri irarigho ri ukpeloe ẹ khu ọli. Ọ ma nono ni lolı ri eso ke shi ungmehi oyi ijoni, ini o ri rię khia khi ingmehi eyoli e ma yese ọli udu-a ęghęghę kpa ni ọ rọ suò li.

21 Ikpukhokho ọ, Erodiasi ọ me ashini ni ọ te ya mu ota so ijoni. Igho eleghuo ni o ikhi ogbęle ni Erodu ọ rọ mhöli ukue ni ọ rọ yelele ogbęle ni a rọ bia li le. Ọ ya luno idenomọ eyoli ali ęgbọ eni mu ẹloe ali ęgbọ igometi ali eni ẹẹ gbe ikanya igometi ni e la ekę iJudia shi oni ukue. **22** Abi ọmọ ọmueshi omi Erodiasi ọ rọ fię lasele gbe ishimhi, o mema ti Erodu ali ęgbọ eni e bhale ya bino ọli ẹloe.

Igho ọni oghie oo ọni ọmueshi, “Mhila mhę emiemini o ga ghole ẹ, mhi ya röli nę.” **23** O romhi isheli khasę ọni ọmueshi, “Emiemini u mhila, mhi

---

* **6:15** Li zę iMat 16.14; iMak 8.28; iLuk 9.19   † **6:18** Li zę iLuk 3.19-20

ya roli ne, o kha rię khi agbekhi-eva eghiele oyemhé.”

²⁴ Igho oni Ọmueshi ọ fię ya mhila inyọ li, “Elo mhi ya mhila?”

Inyoli ọq li, “Ukhomhi oyi iJoni Ọni ọq batazi egbo wa mhila.”

²⁵ Agwoaghọ oni Ọmueshi ọ nyanya na ya lo deba oghie, ọ mhila li, “Ukhomhi oyи iJoni Ọni ọq batazi egbo mhia nono ni u khi shi ukpéko na mhe memena.”

²⁶ Udu o todę yese oghie a. Ama itobø ekha ni ọ tse ukpeloe oyи epfese ni ọ lu shi oni ukue, ọa ke dobę ti da oni ekha. ²⁷ Agwoaghọ ọ ghie eni eę gbolo egbo-a e ka pfa iJoni ukhomhi ọ bhale. Eni emose e je owa ighumha ya khi iJoni ukhomhi ọ.

²⁸ E rue ọli shi ukpéko bhe. Igho oghie ọ kpha li na Ọni Ọmueshi. Ọni Ọmueshi ọ kpha li na inyọ li. ²⁹ Abi eniyę odukhokho eyi iJoni e rø suq ona, e bhale ya tsua etuli oyoli ya rø to.

*Ijesu o ri eminale na egbo agbele ishe le
(iMat 14.13-21; iLuk 9.10-17; iJon 6.1-14)*

³⁰ Eni ighiusomhi na kęe e jele, e le gasę ọli, e gueyę ọli emini e rięali emini e sęsę nya. ³¹ Igho, itobø ebubu egbo, ni ee bhale ni ee vu, iJesu ali eniyę odukhokho eyoli ẹa mę asha le eminale. IJesu ọw, “A bhale ni awa je ashini awa-eghuo tsę awa ya la, ni a yemhé-a ukuku ọ.”

³² Igho wewehuo tsę ee lo oko-oke oniemhi ya je ashini o da-ya. ³³ Ama ebubu egbo ni e mę wę abi e rø vu, e lęsę khi wewę lę. Igho eni egbo e röte ẹoli nya ri awę na ya ralo ashini iJesu ali eniyę odukhokho eyoli e je. ³⁴ Abi iJesu ọ rø ramhi agho,

o mè abi eni egbo e bu, elemhi wè e lala li. Itobò khi eri e li abi isumha ni ea mhòli ɔni o re wè e kia. Ighò o li sèsé wè emhi ebubu.[‡]

³⁵ Eghéghé ana, ogbe o she vu. Ighò eniyé odukhokho eyi ijesu e bhale deba li, e kẹ ɔli, “Aborókhia khi oola óó nuata shi apfè ena, ni eghéghé o rø she vu dòsé ena, ³⁶ waa ke gueyé eni egbo ena e kia je ifui apfè ya nono emhi dè le.”

³⁷ Ama, ijesu óó wè, “A ri emhi na wè le.”
E mhila li, “Ifata eyi ogbèlè elele eyi ogbo e ya lo ni a rø dè ibulèdi ghi wè le?”

³⁸ Ighò ijesu o mhila wè, “Iruli ibulèdi ingmè a mhòli shi aghò? A ka bino ghue.”

Abi e rø bino se, e ɔli, “Iruli wè ishe ali ifèlè aava.”

³⁹ Ighò ijesu óó wè e rièlè eni egbo shitò ikui-iku, ukhomhi ebuli. ⁴⁰ E shitò ikui-iku, egbo egb-huèshi-she ali egbhue-eveva ali ogbogbe. ⁴¹ Ighò ijesu óó rue eni ibulèdi ishe ali ifèlè aava eghò, o bino idane, o tsé Eshinègba uwegbe. O gbe eni ibulèdi khia, o rø na eniyé odukhokho eyoli e ke kemhi na egbo. O gbo kemhi eni ifèlè aava na wè nya. ⁴² Ogbokpa o le, o khue. ⁴³ Iku wè ni eniyé odukhokho eyoli e sanò ekè, e vò ighughu igbèva. ⁴⁴ Emose agbèlè ishe, e le eni eminale.

*Ijesu o kia ukhomhi oke
(iMat 14.22-23; iJón 6.15-21)*

⁴⁵ Aghoaghò o ri omò odukhokho eyoli lo ɔkò-oke oniemhi, e ka ralo iBétisaida ya migha khé lué ukiékìe obinokpole. Ighò o gueyé oni ukpokpomhi

---

[‡] **6:34** Li zé iNøba 27.17; 1 Ighie 22.17; 2 Okhé 18.16; Ezik 34.5; iMat 9.36

ebubu ẹgbọ e ke je apfe. ⁴⁶ Abi o rọ tse wẹ okhila se nya, o nga ukhomhi ute ya sọ iromhi.

⁴⁷ Ogbomhi ò mu ekè, oni ọkọ-okè oniemhi o kia ramhi iteva oni okè, o ke kpe ijesu lòlighuo tsé le shi ekè. ⁴⁸ O mé khi akpekpelí óó nase eniyé odukhokho eyoli. O ramhi itsotso ogbiè, iteteva elemhi agogo esè ali agogo esesa, ọ́ó kia ukhomhi oni okè lè deba wẹ. O she kia ya dòṣe wẹ. ⁴⁹ Ama abi e mè ijesu khi óó kia ukhomhi amè, e dabi khi ayemhé olimhi lò, e tsésé leghe. ⁵⁰ Itobò khi eri wewé nya e yila abi e rọ mè oli.

Aghoaghò o nu wẹ ngme, oò wẹ, “A mhòli udu! Mhemhé lò! A khi ke na ulishi.” ⁵¹ O lo elemhi ọkọ-okè oniemhi deba wẹ, oni akpekpelí o pfomhé. O ri abò sha eni eniyé odukhokho, ⁵² itobò khi ẹa kie dobè lèṣe udi ingme eminale ni o kpè rọ na ẹgbọ agbèlé ishe le; a toto wẹ udu.

*Ijesu o la iGenesareti ri ẹgbọ ze
(iMat 14.34-36)*

⁵³ Abi e rọ da oni okè se, e lasele shi iGenesareti, e mu oni ọkọ-okè oniemhi zu aghò. ⁵⁴ Abi e lèṣe rote ọkọ-okè oniemhi tiemhie, ẹgbọ e she lèṣe khi ijesu lò. ⁵⁵ Ighò eni ẹgbọ e nyanya kia gasè oni ekè nya, ashiashini e da suò khi o da la ne, e tsua eni eè ghua shi iya bhale aghò. ⁵⁶ Obiobini ijesu o da je ne, o ke khi eòli ni e gbèdi, o ke khi enikeke o, ghe ifui ishemhi o, eri ee tsua eni eè ghua bhale agbagbajighana atuoki. E lema ijesu o lèṣe zé ni eni eè ghua e ri obò ti o esò awulu ni o rọ sọ tse. Eni e da ri obò ti ọli nya e ze.

7

*Oseṣe oyi ipfuasé ni o te ekelemhi lasele
(iMat 15.1-9)*

¹ IFarisi ali esesé Ishi eyi iMosisi eghuo ni e rōte iJerusalemu bhale, e le gasé iJesu. ² E mè khi eniyé odukhokho eyoli eghuo e ri abo ni ea pfuasé ni aa kpe-a a le eminale. [Emini a ri ona ngme khi ea kpe abo-a abi egbo iFarisi eę a ke li.]

³ Irari khi iFarisi ali egbo iJu eni e kpole nya ea ya le eminale ini ea li kpe abo-a. Abi ititawé e sese wé na, ni e rō gbe akanya. ⁴ Ini e rōte oki jele khi ea li kpe egbe a, ea ya le eminale. E gbo mhöli ighuighue ebubu elese ni e gbolo e ghue, Ighuighue abi a lię kpe iko, ekhe, itasa ali igege-a.

⁵ Irarigho, eni iFarisi ali esesé Ishi eyi iMosisi e mhila iJesu, “Elo o zé khi eniyé odukhokho eyé ea ri ishi ni itita awa e rō shi eké gbe akanya, ni e rō ri abo eni ea pfuasé e le eminale?”

⁶ IJesu óó wé, “Igésikia Azaya ọ ngme abi ọ rō ngme ungmehi oyi Eshinégbá ni o gò lu eę ni a di egbe e. Oni a kéké shi eké khi,

“Ungmehi unu
egbo ena e rō ri ekpē e na mhé,

ama udu oyewé
o nuata shi mhé ọ.

⁷ Ugamhi afuē eę ga mhé,
ushi eni egbo e rō shi eké,
eę sese egbo.*

⁸ A she pfi ishi eyi Eshinégbá shi eké, a ri osesé eyi egbo e gbe akanya.” ⁹ O gbolo e wé, “A ga lęsé odę ni a te ri ishi eyi Eshinégbá shi ukhokho obø, ini a

---

* ^{7:7} Li zé Aza 29.13

ba mè asha ri osesé eyé e gbe akanya. ¹⁰ Itobó khi iMosisi oq lié, ‘Mu ekpé na ité ali inyé.’ O gbolo e, ‘Onini o da ku itsé ni itali okekhi inyoli ne, a gbe olia.’[†] ¹¹⁻¹² Ama eé a sésé egbó khi ini ogbó o gueye itali okekhi inyoli, khi emini loli kha kpé ró kpaghie itali ali inyoli obo khi Ikobani o ke khi, khi oq a mhué abi o ngme. Khi ushi oq a mu oli ini oq a ke ririé ri emhikhoghuo na itali ali inyo li. (Emini a ró somhi Eshinégbá opfa se, áá lui Ikobani). ¹³ Eri a ri osesé ona a shishi ungmehi oyí Eshinégbá eké a. A gbo mholi emhi elese eghoghó ebubu ni a gbolo e rièle.”

*Emini e ri ogbó khi oni oq a pfuasé
(iMat 15.10-20)*

¹⁴ Ijesu o gbo lu eni ebubu egbó gbili, óó wé, “A ku esó a shi mhé o, ni ona o lo e esó. ¹⁵ Emhikhoghuo oq a la o ni ogbó le, ni o ri ogbó khi ona umha pfuasé. Sé ni emini o róte ogbó ekelembhi lasele, o ri ogbó o khi oni oq a pfuasé odalo oyí Eshinégbá.” ¹⁶ [Oni o mholi esó, o ró suo.]

¹⁷ Abi iJesu o ró pfi eni ebubu egbó shi aghó ni o ró ya lo owa se, eniyé odukohokho eyoli e bhale deba li, e mhila li emini oni ungmehi o ngme. ¹⁸ O mhila wé, “Aa kie lésé udi emini mhia ngme? Oa kie lo e esó khi emhikhoghuo ni o róte odato lo ogbó elemhi khi oq a ya ri oli khi oni oq a pfuasé odalo oyí Eshinégbá? ¹⁹ Irari khi oni emhi oq a ya je oli udu, ama eké elemhi oq tiemhi, o gbo róte idiegbe ya fié lase.” Eri iJesu o ri ona guele khi eminale ni a le nya, khi e ti.

---

† 7:10 Li zé Okiali 20.12; iDęut 5.16; Okiali 21.17; iLęv 20.9

20 Ijesu o gbo lię. “Emini o rōte ọgbọ ekelemhi udu lasele, o ri ọgbọ o khi ọna umha-pfuasę. **21** Itobọ khi rōte ekelemhi udu oyi ọgbọ, isamhi ebe e rōte ẹ lasele, enabi, itsẹbọ, ighiatọ, ọgbọ ubgbeli, okia, **22** emhi ituegbe, ọbe imumu, ikpamhika, efi-alai, ubogbọ, iyese-egbe eva a, umha-mholi ekpé, iditsęa. **23** Ekelemhi udu eni ingeli ena nya e rōte ẹ lasele ni e ri ọgbọ o khi ọna umha-pfuasę odalo oyi Eshinęgba.”

*Imiesuo oyi Ọkpotsuo Oghuo
(iMat 15.21-28)*

24 Igho iJesu o rōte agho vu, o je ukiękie ekę iTai. O lo owa oghuo, ọa nono ni ọgbokhoghuo o lęse khi lọli la akaghọ. Ama ọa dobę ri egbe ọli sheli. **25** Abi Ọkpotsuo Oghuo ni ayemhé ebe o la omi ọli ọnì Ọmueshi egbe, o rō suò eko iJesu, o nyanya bhale ya de wugha li odalo. **26** Ọngi ijéta ọnì Ọkpotsuo o khi, a bia li shi ekę iFonisha ni o la iSiria. Ọ lema iJesu o khu ọnì ayemhé ebe omi ọli egbe a.

27 Ijesu óó li, “Zé ni eniyę e kpé le eminale ne, ọa ti ni eminale ni a kha rō na eniyę le, ni a pfi ọli ghi ewa.”

28 Ọni Ọkpotsuo óó, “Gueguęgue! Ọnómhue! Ama ewa e kiele la ifui itebu ẹ sano eminale ni eniyę kęsę le le.”

29 Ijesu oo ọli, “Itobọ ọnì ungmehi ni u rō sọ mhę o ena, ke je, u ya bhale ya ẹ khi ọnì ayemhé ebe, o she rōte omi ẹ egbe ya lase.”

30 Igho, ọli je apfę, o ya ẹ khi omi ọli o yeshi ukpho khi ọnì ayemhé ebe o she rōte ọli egbe vu.

Ijesu o ri ungmehi ni o gbo leso ze

³¹ Igho iJesu o rōte ukiékiet obini iTai vu, o rōte iSidoni ya tiemhi oké iGalili, o je eké iDikapolisi
³² Oobo egbo eghuo e la tsua ọmose oghuo ni o khi oleso, ni o gbo khi ungmene, bhale ghi iJesu. E lema li o kpékpe o lésé ri obo nga li egbe.

³³ Igho iJesu o rue lolighuo fię iteva oyi eni ebubu egbo, o ri imiesabo shi ọnì ọmose eso, o to ete, o ri obo ti ọnì ọmose elemhi. ³⁴ Igho iJesu o bino idane, o tu ekperumhé-a, óó ọnì ọmose “Efata!” Emini a ri ona ngme khi, “Khueghie-a!” ³⁵ Utoghuo kpe eso eyi ọnì ọmose e khueghie a, elemhi oyoli o taghié-a, o ngme lasele gboo.

³⁶ Igho iJesu o tse agua yé wé e khi gueyé ọgbókhoghuo. Ama abi o dobé tse agua yé wé kpa, igho e dobé ngme oni ingme. ³⁷ O ri abo sha egbo eni e suó nya. E lié, “O ma gue riélé emhikpa,” e gbo lié, “O ri eni e le eso o suó eso, o khueghie ingmenu unu a, eẹ́ ngme.”

8

Ijesu o ri eminale na egbo agbélé asha ene le (iMat 15.32-39)

¹ Oa rōte agho téṣé ni ebubu egbo elese e rō legba. Abi eni egbo ea rō mè emhi le, iJesu o lu eniyé odukhokho eyoli, óó wé, ² “Elemhi egbo ena eẹ́ ala mhé, ò she gba élé esé ni e te nu mhé la ana ni ea te mè emhikhoghuo le. ³ Ini mhié e ri okiamhi ke je apfè mena, ubi o ya rue wé shi odé, itobó khi eghuo o, e rōte odonuē bhale.”

⁴ Eniyé odukhokho eyoli e mhila li, “Obo u sa khi a te ya mè eminale ni e bu ifu ọdagbe ona, ni e ya khuese egbo ena nya?”

5 IJesu o mhila wę, “Ibulędi ingmę a mholi?”
E oli “Ishilua.”

6 O gueyę eni ebubu ęgbọ e shito ekę. Igho o rue eni ibulędi ishilua egho, o kphemhi na Ęshinegba, o khi wę-a, o rue wę na eniyę odukhokho eyoli e ke kemhi wę na eni ęgbọ. Igho eniyę odukhokho eyoli e li kemhi na wę. **7** E gbo mholi ikuku imi ifelę shi agho. O gbo kphemhi na Ęshinegba shi o. O rewę na eniyę odukhokho eyoli e gbo li kemhi wę. **8** Eni ęgbọ e le, e khue. E le se, eni eniyę odukhokho e sanq iku wę ni e le kpole vọ ighughu ishilua. **9** Ęgbọ agbele asha ene e khi. IJesu oq eni ęgbọ e ke je. **10** Loli ali eniyę odukhokho eyoli e lo ọkọ-oke oniemhi e je ukiękie obini iDalamanuta.

Egbọ iFarisi e mhila irókhase
(iMat 12.38-42; 16.1-4)

11 Ęgbọ iFarisi e bhale, e mhila iJesu ogbọ ni e rọ mu oli fe. Ee oli o ri irókhase ni o rọte iloghie bhale khase ewę ni wewę e lęse khi Ęshinegba o ghibe oli.* **12** IJesu o tu ekperumhé-a, óó, “Elo o ze ni eę ęgbọ a ró mhila irókhase ọnýaloa? Abi o li mhi li gue oli e yę e khi, aa ya mè irókhase ọnýaloa okhoghuo.”† **13** Igho o pfi wę shi agho vu, o nyenę egbe ukhokho gbo ya lo ọkọ-oke oniemhi, o da je ukiękie obinuzeva.

Oyese oyi iFarisi ali Erodu ni o li abi ifuma
(iMat 16.5-12)

14 Eniyę odukhokho eyoli ea sato tsua ibulędi ni e bu, sę ni uruli oghuo ni e mhuę shi oni ọkọ-oke oniemhi. **15** IJesu o tse agua yę wę, óó wę, “A mhuę ęgbhé shi ifuma eyi iFarisi ali Erodu.”‡

---

* **8:11** Li zę iMat 12.38; iLuk 11.16   † **8:12** Li zę iMat 12.39; iLuk 11.29   ‡ **8:15** Li zę iLuk 12.1

16 Eniyé odukhokho eyoli e nu egbewe ngme, e lię, “Itobø khi awa a mhuę ibulędi o rø ngme ona.”

17 Ijesu o lęse emini e ngme. O mhila wę, “Elo o ze ni a rø gue ęzø khi aa mhöli ibulędi? Eri aa ya mę ekę abi khi eri ọa kie lo e eso? Eri udu oyee o na khukhu? **18** A mhöli alo, aa ręwę a mę ekę? A gbo mhuę eso aa ręwę e suq? Aa sato?§ **19** Abi mhi rø kholo ibulędi ishe-a na ęgbø agbęle ashä ishe, ighughu ingmę a sanq iku wę ekę vo?” Eę oli, “Igbęva!” **20** “Abi mhi rø gbo kemhi ibulędi ishilua na ęgbø agbęle ashä ene, ighughu ingmę a sanq iku wę vo?”

Eę oli “Ishilua.”

21 Oq, “Eri emini mhia ngme ọa kie lo e eso?”

Ijesu o la obini iBętisaida khueghie ozalo alo a

22 E bhale iBętisaida. Ęgbø eghuo e tsua ɔmose ozalo bhale ghi iJesu, Eę oli o kpékpe ɔ ri obo ti oli.

23 Igho iJesu o mu ɔni ɔmose ozalo obo-obø ya fię ifui oni apfę. O to etę shi obo rø shishi oli alo-a. Ijesu o mhila li ini o mę emhikhoghu.

24 ɔni ɔmose o bino idane, oq “Mhia mę ęgbø khi e li abi ęéra a kia gasę.” **25** Igho iJesu o gbo ri abø shi ɔni ɔmose alo. Alo eyoli e tigbe khueghie-a, o mę ekę gboo. **26** Ijesu oq ke je, oq oli, “Khi gbo je elemhi ifui ęoli.”

IPita o guele ɔni iJesu o khi

(iMat 16.13-20; iLuk 9.18-21)

27 Igho iJesu ali eniyé odukhokho eyoli e vu je ikuku ęoli ni e la gasę iSizeria iFilipi. Abi e li lę, o mhila wę, “Oghuo ęgbø e famhi e lię khi mhi khi?”

28 E oli, “Eri eghuo ẹ khi iJoni ni ọọ batazi ẹgbọ u khi; eghuo ẹ khi Elaja u khi; elese ẹ khi ọtuoghuo emekęguele na ẹlẹ u khi.”*

29 O ke mhila wẹ, “Ama, ọghuo eẹ oyẹẹ a liẹ khi mhi khi?”†

iPita ọ so li ọ, ọọ li, “Yẹyẹ u khi iKirisiti ni ọ khi Omiepfuese?”

30 IJesu ọ tse agua yẹ wẹ e khi gueye ọgbokhoghuo ọnị loli khi.

*Ijesu o guele shi eké khi loli ya ghua
(iMat 16.21-28; iLuk 9.22-27)*

31 Ighọ ọ sese eniyẹ odukhokho eyoli khi Omi Ogbọ ọ mema ya mẹ osoli egbegbọ. Eni egbhali, ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sese ishi, e ya kie ọli. A ya gbe loli-a, ama ẹlẹ onuzi-esẹ, ọ gbo ya guale. **32** Ọ ngme ona lasele gboo. Ighọ iPita ọ lu ọli ochi, ọọ li ọ khi ke ngme ungmehi onana ghue.

33 Ama abi iJesu ọ rọ nyenẹ alo ukhokho bino eniyẹ odukhokho eyoli, ọ dese iPita. Ọọ li, “Vu mhẹ odalo le yẹyẹ Okphaghie. Wa mhọli ingme Eshinęgba shi udu, ama emhi agbọ.”

34 Ighọ ọ lu eni ebubu ẹgbọ ali eniyẹ odukhokho eyoli, ọọ wẹ, “Ini ọgbokhoghuo ọọ nono ni loli bhale deba mhẹ, ọ mema ya kie egboli, ọ rue apfida oyoli, ọọ deba mhẹ.‡ **35** Itobọ khi ọnini ọ da dua ni loli tsumhi agbọ oyoli ne, o ya de ọli obọ a, ama ọnị ọ da ri irari oyemhé ali irari oyи usomhi onete oyи Eshinęgba rue agbọ oyoli pfia, ọ ya tsumhi ọli.§ **36** Eleli onoghuo ọgbọ ọ ya mẹ ini ọ mhọli

* **8:28** Li zé iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 † **8:29** Li zé iJon 6.68-69

‡ **8:34** Li zé iMat 10.38; iLuk 14.27 § **8:35** Li zé iMat 10.39; iLuk 17.33; iJon 12.25

agbọ nya khi ayemhé oyoli o li opfu-a? ³⁷ Elo ọgbọ ọ ya rọ ọqghié ayemhé oyoli? ³⁸ Ini omama oyemhé ali omama oyи ingme oyemhé o da mu ọgbókhoghuo elemhi agbọ ichimhi ali agbọ ọkholo ona ne, omama oyи ọnogbọ o ya li mu Omi Ogbọ elegho ini ọ bhale elemhi ufumhi oyи Itali ali oyи igeni ni e pfuasę.”

9

¹ O gbolo e wę, “Mhi gue igesikia yę e khi, egbọ eghuo e migha ana, ni ea ya ghu ne, ni e rọ mę khi Eghiele oyи Eshinęgba o bhale, elemhi ekpabо.”

Imamachi oyи iJesu (iMat 17.1-13; iLuk 9.28-36)

² Abi ele-esesa e rọ dosen, iJesu ọ rue iPita, ali ijemhisi ali ijoni, ya nga ute oniemhi ni o yagha, asha ni wewehuo kpe e la. Igho e mę khi iJesu ọ mu melaa. ³ Itsua ni ọ rọ sọ, e pfuase-a, e ge pèpèpè. E todę pfuase dosen utsakolo, e dosen abi ọgbókhoghuo ọa tigbe dobę ya li pfuę wę-a pfuase ramhi agbọ ona. ⁴ Igho eni eniyę odukhokho aasę eyoli e mę khi Elaja ali iMosisi e lasele nu iJesu ghęta.

⁵ iPita ọq iJesu, “Osęę, o guę ti khi awa la akana. Zobę ni anye tọ ikholo esę shi ana. Oghuo ọ o kha khi oyę, oghuo o khi oyи iMosisi, onokpole o khi oyи Elaja.” ⁶ Ọa ke lęsę emini ọ ke ya ngme, itobę khi eri lolı ali enekpole e yila dosen.

⁷ Igho otughunu o lasele ya guese wę-a, Eshinęgba ọ röte elemhi oni otughunu ngme, óó,

“Omimhé ni Omose na, ni mhi nono ingme oyoli ebgbegbø. A ke suø esø na li.”*†

⁸ Utoghuokpe khi e ke pfi alo bino, ea ke mè ɔgbókhoghuo sè ni iJesu lòlighuo.

⁹ Abi e li røte oni ukhomhi ute e tiemhi le, iJesu ɔ gueyé wè e khi gueyé ɔgbókhoghuo emini e mè ini Omi Ogbø ɔa li røte eghuli guale. ¹⁰ E ri oni ungmehi gbe akanya, ama e nu egbewé ghëta emini irøte eghuli guale o ngme.

¹¹ Ighø e mhila iJesu, “Elo o zè ni eni e sèsè e rø liè khi Elaja ɔ kpè ya bhale?”‡

¹² IJesu ɔø, “Ebgbegbø lò khi Elaja ɔ kpè ya bhale, ɔ ya bhale ya mu egbe emhi nya shi eke. Elo o mema zè ni Ebe-no-pfuaṣe o røo khi Omi Ogbø ɔ mema mè osue ebgbegbø, a gbo kie oli?” ¹³ Ama a ghe i, Elaja ɔ she bhale, e rièlè emini o ghole wè deba li ɛzèzè abi a li kéké ingme oyoli shi Ebe-no-pfuaṣe.

*Iroze oyi ozéo no mhuè ayemhé obe
(iMat 17.14-21; iLuk 9.37-43)*

¹⁴ Abi e ke rø ya kugbe eniye odukhokho ni e kpøle ɔ, e mè khi ebubu ɔgbø o le gasè wè, esesè Ishi eyi iMosisi e nu wè la akaghø khakø. ¹⁵ Abi eni ɔgbø e lèṣè mè iJesu te, abø e sha wè ebgbegbø. E na ya tsè oli.

¹⁶ O mhila wè, “Elo o khi ni a nu wè khakø ɔ shi?”

¹⁷ Omose oghuo ɔ røte elemhi eni ebubu ɔgbø ya rue unu, óó, “Osesè, omimhé ɔni omose mhi rø bhale ghi e, ayemhé obe ɔ nasè oli, ni ɔa ke zè oli e ngme. ¹⁸ Ini oni ughuamhi o da tsua rughu oli ne,

---

* ^{9:7} Li zè iMat 3.17; iMak 1.11; iLuk 3.22   † ^{9:7} Li zè 2 iPit 1.17-18   ‡ ^{9:11} Li zè iMala 4.5; iMat 11.14

eri o pfi oli e gbe, oq chi ofulu unu, oq le akø unu, o zese a. Mhi gueye eniyø odukhokho eyø e khu øli oni ayemhé egbe-a, ama øa dobø.”

19 Ijesu oq, “Eø egbø ni øa mhøli irudunga ena, øle-ingmø mhi ke mhøli rø nu e ya la akana, øle-ingmø mhi bøshi ya la onana ramhi, Mu oni ømø ghi mhø!”

20 Ighø e mu oni ømø bhale. Abi oni ayemhé o rø me iJesu tee, o de rughu oni ømø, o pfi oni ømø gbe, oq kpi abø ali awø-a, oo wu øli eke, oq chi ofulu unu.

21 Ijesu ø mhila ita oni ømø, “Aøle ø te lina?”

Oq, “Abi ø te khi ømø.” **22** “O she lina mu øli pfi lo elemhi erali ali elemhi okø itingmingmø abi o kha gbe øli-a. Ini u mhøli emini u dobø ya riøle, kpékpe lø elemhi anye ni u kpaghie anye obø.”

23 Ijesu øq, “Eri u wø ini mhi dobø? Emhikpa øø tsø na oni ø da mhøli irudunga.”

24 Aghoaghø ita oni ømø ø nyanya lie, “Mhi miesuø ukukuø, kpaghie mhø obø ni mhi gbo miesuø shi ø egbegbø.”

25 Abi iJesu ø rø me khi eni ebubu egbø e na bhale ashini oni ingme o de shi, ø tsøsø ku oni ayemhé obe. “Yøye ayemhé ungmenu ali ileso, rote øli egbe ya lasele, khi gbo nyenø egbe bhale ø ghue.”

26 Oni ayemhé o tsøsø, ri itoto nighise oni ømø, ø rote øli egbe ya fie. Oni ømø ø ke li abi oni ghua. Egbø e lie, “O she ghua.” **27** Ama, iJesu ø mu oni ømø obø vule migha. Ø migha.

28 Abi iJesu ø rø lo elemhi owa se, eniyø odukhokho eyøli e bøna mhila li, “Elo o zø ni anye aa rø dobø khu øli oni ayemhé egbe-a?”

²⁹ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọọ wẹ, “Iromhi isosọ ali azumhi tsẹ o dobę a khu onana.”

*Ijesu ọ gbo ngme ingme eghuli oyoli
(iMat 17.22-23; iLuk 9.43-45)*

³⁰ Ijesu ali eniyé odukhokho eyoli e rōte agho vu, e rōte iGalili dōṣe, ọa nono ni ọgbókhoghuo ọ lèṣé ashini wewé e la, ³¹ Itobọ khi ọ sèsé eniyé odukhokho eyoli, ọọ ye, “A ya ri Omi Ogbo na egbọ de. E gbe ọli-a. Elé nuzi-esé ọ gbo guale.” ³² Ama emini ọ ngme ọa lo wẹ eso, ulishi o mu wẹ abi e li ya mhila li emini ọ rōli ngme.

*Oni ọ fu né nya
(iMat 18.1-5; iLuk 9.46-48)*

³³ E bhale ẹoli iKapanomu. Abi ọ rō la elemhi owa, ọ mhila wẹ, “Elo a khakọ shi amo abi a rō la ọdè?”

³⁴ Ama e tsaghię-a, itobọ khi ọnì ọ kpèda nya elemhi wẹ e la ọdè khakọ shi. §

³⁵ Ijesu ọ shito, ọ lu eniyé odukhokho ogbava eyoli, ọọ wẹ, “Ini ọgbókhoghuo ọọ nono ni lọli khi ọnì odode, ọ kpe ya ri egboli khi ọnì ọ kpukhokho nya, ali ọnì ọ ga egbọ nya.”*

³⁶ Ọ mu ukuku ọmọ vule migha wẹ iteva. Ọ mu ọli shi abo, ọọ wẹ, ³⁷ “Ọnini ọ ri itobọ oyemhé mie ọtuoghua ikuku eniyé enana ne, mhémhé ọ mie. Ọnini ọ da mie mhé ne, ọnì ọ ghibe mhé ọ mie, ọa khi mhémhé.”†

*Oni ọa da khi ọbe awa ne ọyi awa ọ khi
(iLuk 9.49-50)*

§ **9:34** Li zé iLuk 22.24   * **9:35** Li zé iMat 20.26-27; 23.11; iMak 10.43-44; iLuk 22.26   † **9:37** Li zé iMat 10.40; iLuk 10.16; iJón 13.20

38 IJoni óó, “Osese, anye mē omose oghuo ni ó ri eva oyé khu ayemhé ebe kua. Ama anye gueyé oli ọ khi gbo ligho, itobo khi ọa khi oghuo elemhi awa.”

39 IJesu ó wẹ, “A khi ke khu ọli ọ, itobo khi ọnini ọ ri eva oyemhé gbe akanya Ọnyaloa, ọa tigbe e vule ke ngme onobe oyemhé. **40** Itobo khi ọnini ọa khi obe awa, ọyawa ọ khi.”‡ **41** Abi o li mhi li gue ọli e yé e khi, ọnini ọ da diẹ uko ame na e da irari eva oyemhé ne, ali irari khi ọnayi iKirisiti a khi, ọ ya mē eleli ọ.§

*A mu egbe e shi emini e yese ogbo ọ lamhé
(iMat 18.6-9; iLuk 17.1-2)*

42 “Ini ọgbokhoghuo ọ yesé ikuku eniyé enana ni e mie mhe suq lamhé, o bie tiné ni a gę eché iko oniemhi shi ọgbó oghogho uruli tsua pfilo elemhi oké oniemhi. **43** Ini obó oyé o rę ya lamhé, khi ọli pfia. O ti e egbe né ini u waa mhöli obó ya lo iloghie na agboagbó, ni u rę tsua abó eve-eva eyé ya lo ilimhi irierié, ashini erali ea tigbe e pfó-a ghue.* **44** [Akaghø ikpatso ni e le wę ni ea tigbe e ghu e la, ali ashini erali ni e tosé wę-a, ea tigbe e pfu ghue.] **45** Ini owé oyé o rę ya lamhé, khi ọli pfia, o ti e egbe né ini u waa mhöli awé rę lo iloghie na agboagbó ni u rę mhöli awé eve-eva, ni u rę ya lo ilimhi irierié. **46** Akaghø ikpatso ni e le wę ni ea tigbe e ghu e la, ali ashini erali ni e tosé wę-a, ea tigbe e pfu ghue. **47** Ini ukpeloe oyé o rę e lamhé, vuonyo li pfia, o ti e egbe né ini u ri ukpeloe oghuo lo Eghiele oyi Eshinégbá, ocho ni u rę ya mhöli ikpamhi alo eva, a pfi e ya lo ilimhi irierié.† **48** Akaghø,

‡ **9:40** Li zé iMat 12.30; iLuk 11.23   § **9:41** Li zé iMat 10.42

* **9:43** Li zé iMat 5.30   † **9:47** Li zé iMat 5.29

“ ‘Ikpatso ni e le wẹ
 ni ẹa tigbe ẹ għu e la,
 ali ashini erali ni e tosẹ wę-a,
 ẹa tigbe ẹ pfu ghue.’‡

49 “Erali a rō nye ọgbogbō-a, a roli khi ọnị o pfuasẹ
 abi a li ri ugbheli ẹ ri iluasobo khi pfuasẹ.

50 “Ugbheli o ma ti, ama ini oviolo oyoli o kala, sẹ
 o ke li zé gbolo rō ya mele ugbheli-a?

“A zé ni a mholi ugbheli shi agbō oyé e. A nu egbe
 ke ngeli angeli opfomhé.”§

10

Ijesu o ngme shi ingme ipfughuẹ-a
(iMat 19.1-12; iLuk 16.18)

1 Ijesu o rōte agho vu je eké iJudia, ini a da
 ijodani. Igho egbō ni e bu e gbo vẹ ngale deba li,
 o sesé wę abi o kpē li.

2 Egbō iFarisi eghuo e bhale ya mu oli fę, e mhila
 li, “Ushi oyawa o lama, ọmose o khu ughuẹ ọyoli?”

3 Oj, “Elo iMosisi o gueyé e a ke li?”

4 E kę, “Eri iMosisi o lama ọmose o kéké ebe ni a
 rō pfa ughuẹ-a mholi ughuẹ oli obo, o khu oli.”*

5 Ijesu oj wę, “Itobó khi udu oyęe oj gbe, iMosisi
 o rō ligho kéké oni ushi na e. **6** ‘Ama ọmose ali
 okpotso, Eshinęgba o rōte igbaekélé agbō ma wę.’†

7 ‘Onana o zé ni ọmose o rō o pfi itali ali inyoli shi
 ekę, o ya toma ughuẹ oli o. **8** Wewé aava e mele
 idiegbe ọghuo a.’ Eghęgħe agho ẹa ke khi etuava,

‡ **9:48** Li zé Aza 66.24   § **9:50** Li zé iMat 5.13; iLuk 14.34-35

* **10:4** Li zé iDęut 24.1-4; iMat 5.31   † **10:6** Li zé Igbae 1.27; 5.2

ama oghuo.[‡] ⁹ Irarigho, emini Eshinègba o da toma ne, ogbokhòghuo o khi vase wé a.”

¹⁰ Abi e rø gbo la elemhi owa, eniyé odukhokho eyi iJesu e mhila li ogbø ona. ¹¹ IJesu oø wé, “Onini o da khu ughué oli ni o ya rue okpotso olese ne, eri o kia okia shi oni ughué oli o. ¹² Ini ɔni okpotso o lase ayi ɔdoli le khi o ya ngeli na ɔmose olese, eri o kia okia.”[§]

Ijesu ali eniyé enikeke

(iMat 19.13-15; iLuk 18.15-17)

¹³ Egbø eghuo e mu eniyé bhale deba iJesu ni o ri obø ti wé, ama eniyé odukhokho eyoli ee khu wé.

¹⁴ Abi iJesu o rø mè ghø, o ri elemhi bi oli. Oó wé, “A zé ni ikuku eniyé e bhale deba mhé. A khi ke khu wé, itobø khi enabi wewé e li mhøli obø shi Eghiele oyi Eshinègba. ¹⁵ Zé mhé gue igésekia yé e khi ɔni ɔa da rue Eghiele oyi Eshinègba abi eniyé enikeke ne, ɔa tigbe ya lo iloghie.”* ¹⁶ O muno eniyé shi egbe, o ri obø nga wé ukhomhi, o sø iromhi na wé.

Ozele-omose ni o lolo pfue

(iMat 19.16-30; iLuk 18.18-30)

¹⁷ Abi iJesu o ke rue okiali eke khi o vu, ɔmose oghuo o na bhale ya wugha li odalo, oø li, “Osése nete! Elo mhi ya rièlè ni mhi rø ya mhué agbø na agboagbø?”

¹⁸ IJesu o li, “Elo e zé ni u rø o lu mhé onoti. Ogbokhòghuo ɔa laø ni o ti, sè ni Eshinègba. ¹⁹ Ni mhi rø sø e ogbø ni u mhila mhé, u lèshé ushi ni Eshinègba o rø shi eke. Ni o le, ‘A khi gbe ubbeli, a khi kia okia,

[‡] **10:8** Li zé Igbae 2.24

§ **10:12** Li zé iMat 5.32; 1 iKori 7.10-11

* **10:15** Li zé iMat 18.3

a khi do ughiatō, a khi pfi ọtsele egbhōli mu ọgbō, a khi li ọgbō le, mu ekpē na ita ẹ ali inyē e.’”[†]

20 Oni ọzéo ọo, “Osese, abi a te bia mhé mhi te ri ena nya a gbe akanya.”

21 Ijesu ọ ri ẹloë inono bino oli, ọo li, “Emhi oghuo tse o kpe ẹ le ni waa rielẹ ne. Je ya ri emini u mhōli nya dẹ ni u kemhi wẹ na eni ea mhōli emhi, eghéghé agho ni u mhōli ẹpfue shi obini ilogbie, u tigbe bhale ya deba mhé ke kia.”

22 Abi oni ọmose ọ rọ suò ona, alo eyoli e ye se a, ọ ri iyeseudu-a ya vu, itobø khi ọ mhōli ẹpfue eniemhi.

23 Ijesu ọ bino gasẹ kpa, ọo eniyē odukhokho eyoli, “O ma mu ọgbō ni ọ pfue unu ni ọ rọ lo Eghiele oyì Èshinègba.”

24 Ingmemhi eyoli e ri abo sha eniyē odukhokho eyoli. Ama iJesu ọ gbolo e, “Eniyē eyemhé, o ma mu eni e ri egbe da ẹpfue oyewé unu ni e rọ lo Eghiele oyì Èshinègba. **25** Ni ọgbō ni ọ pfue ọ rọ lo Eghiele oyì Èshinègba, o ya munu dosen, ni ọgbō ke dua ni loli ri alakumi rōte esé asuge ya fię.”

26 Ona o ke ri abo sha eniyē odukhokho eyoli nẹ, e rọ mhila egbe, “Oghuo ọ dobę ya lo ọ sho?”

27 Ijesu ọ pfi ukpeloe bino wẹ, ódò, “Ona ọa zé ọgbō ya li ama emhikpa o zé Èshinègba a li.”

28 IPita ódò iJesu, “Emhinya anye tsua kua bhale deba e.”

29 Ijesu ódò wẹ, egbegbi-ingme mhi gue ẹ yé ẹ khi ọnini ọ da pfi apfẹ oli shi ekę, ali inyoghuo oli eni emose ali eni ikpotso, ali ita ali inyo, ni ọ pfi eniyē ali ishemhi, ghe ọwolo shi ekę irari oyemhé

[†] **10:19** Li zé Okiali 20.12-16; iDẹut 5.16-20

ali usomhi onete oyi Eshinęgba, ³⁰ a ya somhi oli opfa. Elemhi agbọ ona, a ya khivosé na li asha egbhuęshe, ikhivosé owa ali ikhivosé inyoghuo, ali inyọ ali eniyę ali ishemhi, ali anasemhę. O ya mhuę agbọ na agbọagbọ, elemhi agbọ ni o kẹ e bhale. ³¹ Ama ęgbọ eghuo ni e ralo, e ya kpę ukhokho. Eni e kpę ukhokho amo, e ya khi eni odode.‡

*Ijesu o gbo ngme ingme eghuli oyoli utonuzi-esẹ
(iMat 20.17-19; iLuk 18.31-34)*

³² Abi iJesu o rọ tsua wę lę iJerusalemu, ni o rọ ralo na wę, eni ingme e pfuse ghaghá a shi eniyę odukhokho eyi iJesu udu. Ulishi o mu ęgbọ ni e deba wę. Igho iJesu o gbo li rue eniyę odukhokho ogbava eyoli ye ochi, o gueyę wę emini loli ya mę ini wewę e ramhi iJerusalemu. ³³ Oq, “IJerusalemu awa je ena, a ya la oobọ rue Omi ęgbọ na ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sèsé ishi dę, a ri oli na wę mu. E pfa ęzọ igbe-a mu oli, e ghi oli abo ghi ęgbọ iJęta. ³⁴ E ya röli ke li egia, e tono etę ku oli, e gbe oli ite, e tigbe gbe oli-a. Ama elę nuzi-esę, o ya röte eghuli guale.”

*Emini ijemhisi ali ijoni emhila iJesu o rięle na ewę
(iMat 20.20-28)*

³⁵ Igho ijemhisi ali ijoni imi iZebedi e bhale deba iJesu, e oli, “Qsęsę, anye e nono ni u rięle emini anye ya mhile ena na anye.”

³⁶ IJesu oq wę, “Elę a nono ni mhi rięle na e?”

³⁷ E kę, anye e nono, ini u da shitę ukpękhomhi oyę obini Eghiele oniemhi oyę ne, ni u zę ni

---

‡ **10:31** Li zę iMat 20.16; iLuk 13.30

ọtuoghuo anye ọ kha shitọ ẹ ukiékiet obita, ọnókpole ọ shitọ ẹ obogobọ.

³⁸ Ijesu ọọ wẹ, “Aa lẹsẹ emini aa mhila. Uko ni mhi rọtē da, a dobę ya rọtē ọ da, abi khi eri a dobę ya mie ibatizi onabi mhi mie?”[§]

³⁹ E kẹ, “Anye ya dobę.” Ijesu ỌỌ wẹ, “A dobę ri uko ni mhi rọ da ya da, a gbo dobę mie ibatizi onabi mhi mie, ⁴⁰ ama mhia mholi afu ni a rọ ri ọgbọ ọ shitọ mama mhẹ ukiékiet obita ali obogobọ ukpékhomhi oghie obini iloghie. Eshinégbà ọ ri asha eghoghọ ya na ẹgbọ ni ọ rẹ wẹ shi aghọ khẹ.”

⁴¹ Abi eniyé odukhokho etuogbe enekpole e rọ suo ingmemhi ena, e nu ijemhisi ali ijoni i wola shi ọ. ⁴² Ighọ ijesu ọ lu wẹ tigbili, ỌỌ wẹ, “A lẹsẹ khi eni e lu egbewẹ ighie eyi ẹgbọ eni ea ya ga Eshinégbà, khi eri e li wẹ abi o ghōlē wẹ, ighọ eni e kpēda omhésẹ e li e mhesé na wẹ. ⁴³ Ama, a khi li abi wewẹ. Ama ọnini ọ nono ni lōlì khi ọnémhi elemhi ẹ, ọ khi oni ọ ga eẹ nya.* ⁴⁴ -Onini ọ nono ni lōlì khi ọnodode, ỌỌ mema kpē ri egboli khi oghumha ọyi ẹgbọ kpa.† ⁴⁵ Itobọ khi Omi Ọgbọ ọa bhale ni a ke galí, ama eri ọ bhale ya ga ali ni ọ gbo ri agbọ oyoli bhale ni a rọ luasẹ obo na ebubu ẹgbọ.”

*Ijesu ọ ri iBatimeusi otase-aloo-a ze
(iMat 20.29-34; iLuk 18.35-43)*

⁴⁶ Ighọ e bhale ijéríkò. Abi ijesu ali eniyé odukhokho eyolí ali ebubu ẹgbọ ni e deba li, e rọ rọtē oni ẹolí vu, ọmose ọghuo ni ọ tasé alo-a na lui iBatimeusi (omi iTimeusi a ri iBatimeusi ngme) ọ shitọ epfẹ odé mhila omhila. ⁴⁷ Abi ọ rọ suo khi

---

§ **10:38** Li zé iLuk 12.50 * **10:43** Li zé iLuk 22.25-26 † **10:44**
Li zé iMat 23.11; iMak 9.35; iLuk 22.26

iJesu ọna iNazareti lo, óó tsèsé leghe, oó lię, “Ijesu omi iDefidi, kpékpe, lę elemhi mhę.”

⁴⁸ Ebubu ẹgbọ e tsèsé ku ọli, eę ọli o zę ni a suo eso. Ama eena ọ mema lolo pfi okokokhuę lu ọli ne, “Omi iDefidi lę elemhi mhę!”

⁴⁹ Ijesu ọ migha, óó, “A lu ọli na mhę.” Igho e lu ọnị ọtasalo-a, e ọli, “Ke ghélé, vule, khi oó lu e.” ⁵⁰ O rue awulu nō ọ sọ pfi a, ọ ti vule pia bhale deba iJesu.

⁵¹ Ijesu ọ mhila li, “Elo wa nono ni mhi rięle ne?”

Oni omose ni ọ tasę alo-a, óó, “Osèsé, mhia nono ni mhi gbo ke mę ekę.”

⁵² Ijesu óó, “Ke lę, khi irudunga oyę o she rę ze.” Aghoaghọ, oó mę ekę, ọ deba iJesu röte odę vu.

11

*Egbo e ri ufumhi na iJesu abi ọ rö lo iJerusalemu
(iMat 21.1-11; iLuk 19.28-40; iJon 12.12-19)*

¹ Abi e rö ti ramhi iJerusalemu ni e rö bhale iBétfagi ali iBétfani Udi Ute Olivu, iJesu ọ ghibe etu-ava elemhi eniyę odukhokho eyoli, ² Oó wę, “A je ẹoli ni o la odalo oobọ egho. A kha lęsę lo oni ẹoli le, a ya mę omi akphérę ni a muzu, ni ọgbókhoghuo ọa nga shitę ghue. A taghię ọli bhale ana. ³ Ini ọgbókhoghuo ọ mhila e, ‘Elo o ze ni a rö taghię ọli? A gueyę ọli khi, Onomhuę óó nono ni loli ri ọli rięle emhi, ali khi ọ gbo röli bhale ya shi ekę lęna.’ ”

⁴ Igho ee bhale ya e ọnị ozele akphérę ni a muzu shi ifui apfę epfę odę. Abi e li taghię ọli-a, ⁵ ẹgbọ eghuo ni e migha akaghọ e mhila wę, “Elo a la akaghọ a rięle ni a rö taghię ọnị omi akphérę oghosa?” ⁶ E sọ wę ọ abi iJesu óó e li sọ wę ọ. Igho eni

egbø e zé wé vu. ⁷ Abi e rø mu ɔni ozele akphére bhale ghi iJesu se, e banø ide egbe-a pfino nga ɔni ozele akphére ukhokho. Ighø, iJesu ɔ nga li shito. ⁸ Ebubu ęgbø elese e li ba ide rø ku odø, eghuo, e nyano eyamhi ku odø. ⁹ Egbø ni e ralo ali eni e deba li e gbe ukua, e tséṣe, e lie,

“Okuekhoogo! Oolo!”
Eshinègba ɔ ka khivòṣe
na ɔni ɔ ri eva oyi
Onomhuè bhale!*

¹⁰ “Eshinègba ɔ ka khivòṣe
shi Eghiele oyi oghie iDefidi
ita awa ni ɔqø bhale.”

“Ikuèghie o khi oyi Eshinègba!”

¹¹ Abi iJesu ɔ rø ramhi iJerusalemu, o dòṣe ya lo elemhi Owa oyi Eshinègba. ɔ bino emhi nya gasè, ama aborókhia khi obili o she bi dòṣe, lòli ali eniyè odukhokho ogbava eyøli e je iBètani.

*Ijesu ɔ pfi unu na ɔqøra ɔkhua-eni
(iMat 21.18-19)*

¹² Ogbeakòlo abi e li rote eoli iBètani fiè, okiamhi oo gbe iJesu. ¹³ Ighø ɔ tapfia mè ɔara ɔkhua-eni ni o guè ta ebe. ɔ lè ya bino ini o she mò udumhi. Abi ɔ rø ramhi aghø ɔa mè emhikhøghuo ɔ, sè ni ebe, itobø khi ɔa ramhi eghéghé ni ɔkhua-eni e rø mò ne. ¹⁴ Ighø ɔo ɔni ɔkhua-eni, “Ogbøkhøghuo ɔa ke gbo ròte e ukhomhi ya pfa udumhi ghue.”

Eniyè odukhokho eyøli e suø khi ɔ ngme na.

*Ijesu ɔ je Owa oyi Eshinègba
(iMat 21.12-17; iLuk 19.45-48; iJøn 2.13-22)*

* **11:9** Li zé Iwolo 118.25-26

15 Abi e ke rō ramhi iJerusalemu, iJesu o lo Owa
oyi Eshinęgba, o vęse eni e la akaghę du oki kua.
O kpha okphę oyi eni e pfa ikpaghę ali eni e ri
inekhukhu dę kua. **16** Qa zę ni ęgbokhoghuo o tsua
itsua-oki rōte elemhi apfę oni Owa oyi Eshinęgba
dose. **17** Abi o ke rō sęsę egbo, o rō lie, “A she kpe
kekę oli shi Ebe-no-pfuasę khi,
“‘Owa iromhi oyi ishishi nya,
a ya ke lu Owa oyemhe’
Ama eę, a she rōli mele owa ighiatę a.”†

18 Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sęsę
ishi e rō suq ona, ee dua odę ni e te mę asha ya gbe
iJesu a. Ama ulishi oyi iJesu óó mu wę, itobę khi
eri osęsę oyoli o ri abo sha ęgbę kpa.

19 Ogbomhi o mu eke, iJesu ali eniyę odukhokho
eyoli e rōte oni ęoli ya fię.

*Ilesingme ni a rōte ǫkhua-eni ni o ku ebe a rue
(iMat 21.20-22)*

20 Eluzogbe oogbeakolę khi e rōte oni odę dose,
e mę khi oni ǫara ǫkhua-eni o khakha ya ramhi
imhili. **21** IPita o sato, oq iJesu, “Osęsę, bino khe!
Qara ǫkhua-eni ni u pfı unu na o she khakha-a.”

22 IJesu o so li o, oq, “Mholi irudunga na
Eshinęgba.” **23** “Egbegbi-ingme mhi gue e yę e khi
onini o gueyę oni ute ona, ‘Rō te akana lasele ya je
elemhi oke oniemhi,’ ni ǫa rō da mholi akhökhomę
shi udu shi emini o ngme ne, ni o rō mholi miesuq
khi emini loli ngme o ya bhale ya tsę, oo ya lighę
na li.‡ **24** Irarighę, emiemini u so iromhi mhila,
miesuq khi u she mholi oli, oyę o kę khi. **25** U kha

---

† **11:17** Li zę Aza 56.7; iJere 7.11   ‡ **11:23** Li zę iMat 17.20; 1 iKori
13.2

da migha a lema, ni u rø ri ingme oyi ogbø shi elemhi, nyanya rø topfa li. Ini ite ni ọ la ilogchie ọ ri olamhé eyé li topfa e.” ²⁶ “Ama ini u waa da rø topfa ogboṣe ne, ite na ilogchie ọa ya li ri olamhé eyé topfa e.” §

*A mhila iJesu ọnि o ri afu na li
(iMat 21.23-27; iLuk 20.1-8)*

²⁷ Igho ee gbo lo iJerusalemu le. Abi iJesu ọ li kia elemhi apfẹ Owa oyi Eshinęba gasę, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sese ishi ali egbhali e bhale deba li. ²⁸ E mhila li, “Oghuo ọ ri afu nẹ ni u rø rięle eni emhi enana nya, oghua ọ ri unu nẹ u ke rięle ena.”

²⁹ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, Ọó, “Mhi ya mhila e ogbø oghuo. A sọ mhẹ ọ, ni mhi tigbe gueyé e ọnि ọ ri afu na mhẹ mhi ke rięle emhi ena. ³⁰ Oghuo ọ fẹ ri itoto na iJoni ọ ke batazi egbø abi egbø?”

³¹ Igho, e ya ye egbe ochi, e nu egbe wẹ ngme ọli khi, “Awa khé ‘Røte ilogchie’ lọ, ọ ya mhila awa, ‘Elo o ze ni aa rø mie ọli suò?’ ³² Ama ini awa kẹ, ‘Obø oyi egbø.’” Ulishi oyi egbø o mu wẹ, itobø khi ọgbokpa ọ lęse khi ọmekęguele iJoni ọ khi.

³³ Igho eę iJesu, “Anye ea lęse.” Igho iJesu oọ wẹ, “Mhi aa ya li gueyé e ọnि ọ ri afu na mhẹ mhi rø ke rięle eni emhi ena.”

12

Okhé irøkhøkhø oyi eni e ngmomhi shi ogba eęra ipfonu

(iMat 21.33-46; iLuk 20.9-19)

1 Igho ijesu o ke ri okhe irókhókhó sésé wé. Oo, “Omose oghua o ke ya gua ogba eera ipfonu. O ma ugbe gasé oni ogba. O to ese shi o, ni a mino ame ikpamhi eni eera kulo. O gbo to owa ni o yagha ni a la khe-ekhé shi o. Igho o ya ri oni ogba nga eghiale eghua obo e nu loli ri ukpeloe ke khu. O vu asha obini odonue.* **2** Eghéghé ikhiéshé o ramhi, oni omose o ghie oghumha oyoli ghi eni o ri ogba nga obo, o le ya mie wé idumhi emhi ni a kó shi oni ogba bhale ghi lue. **3** Ama e mu oli, e gbe oli, e khu oli. O pfino abo efue ya je. **4** O gbo ghie oghumha oyoli olese ghi wé, E pfi emhi shi oli ukhomhi, e yeghé oli-a **5** O gbo ghie olese, e gbe onana-a. O ghie elese ni e bu, e gbe eghua itali, e gbolo eghua-a.

6 “O kpóli oghua le ni oa ghie ne, ikhi omi oli ni o lolo nono ingme oyoli. Loli o kpukhokho ghie. O sa, oo, ‘E ya mu ekpè na omi mhé.’

7 “Ama eni e la oni ogba, e egbewé. ‘Ona o ya le ugu oni ogba ona, a bhale ni awa gbe oli-a. Eghéghé agho ni oni ugu o mele oyawa-a.’ **8** Igho e mu oli, e gbe oli-a, e pfi oli róte oni ogba ya lase.

9 “Sé oni o mhóli oni ogba ona o fe ya li? Eri o bhale ya gbolo eni egbó ni o ri oni ogba nga obo-a, o rue oni ogba na egbóe. **10** Aa she zé oli Ebe-no-pfuasé khi.

“Eché ni itsóna e kie pfia,
loli o ke ya mele ebgbegbi eché
ni o ké mu élöe nę nya-a.

11 Onomhué o ligho riéle ona,
óó ti anye élöe gba’ ”†

---

* **12:1** Li zé Aza 5.1-2   † **12:11** Li zé Iwolo 118.22-23

¹² Igho egbhali eyi egbo iJu, e nono odę ni e te ya mu iJesu, itobø khi e lèṣe khi wewé o ri oni okhé irokòhokho ona nu ngme. Ama e na ulishi oyi ebubu egbo ni e la agho, e zé oli obø, e vu.

*Ingme izé oga na iSiza
(iMat 22.15-22; iLuk 20.20-26)*

¹³ Igho e tigbe ya nyené egbe ya ghibe iFarisi eghuo ali eniyé odukhokho eyi Erodu ghi iJesu, ni e mè asha ròte emini ọ ya ngme ri ingme de ọli.

¹⁴ Igho e bhale deba iJesu, eẹ ọli, “Osèse, anye lèṣe khi u ma ngme igéṣikia, khi emiemini egbo eẹ ngme ali emiemini ogbo ọ khi ọa ya mu e eloé, ama odę oyi Èshinègba wa sèsé ni o te odę igéṣikia. Mhié i, o famhi ti abi khi ọa ti elemhi ushi, ni a rø zé oga na oghie iSiza? ¹⁵ Anye ke zé, abi anye khi ze?”

Ama iJesu ọ she mè ikpamhika oyewé. Oó wé, “Elo o zé ni a rø nono ni a di mhé mu? A rue ukpamhi anini bhale ghue ni mhi bino.” ¹⁶ E rue oghuo bhale ghi ọli, ọo wé, “Alo ali eva eyi oghuo na ni a mu shi ọ ena?” Eẹ ọli, “Eyi iSiza lo.”

¹⁷ IJesu óó wé, “A ri emini o khi oyi iSiza na iSiza, a ri emini o khi oyi Èshinègba na Èshinègba.”

Igho ingme oyi iJesu o sha wé abø.

*Ingme iteghuli-guale
(iMat 22.23-33; iLuk 20.27-40)*

¹⁸ Igho egbo ena otu na lui iSadusi ni eẹ sèsé khi ite-eghuli-guale ọa ya la ikpukhokho agbo, e bhale deba iJesu ya mhila li ogbo.[‡] ¹⁹ Eẹ ọli, “Osèse, iMosisi ọ kéké ọli shi ebe ushi na awa khi, ‘Ini ọmose ọ ghu-a pfi ughuẹ ọli shi agbo, ni ọa rø bia ọmọ na li, inyoghuo ọnì ọmose ó mema rue ọnì

[‡] **12:18** Li zé Ika 23.8

ọsamhi-olimhi ughue ni ọ bia eniyé na ọnị ọkpotsø na inyoghuo ọli ni ọ ghu-a ọgho' ²⁰ Eghéghé oghuo ó ya la ọ, a mè emose oshilua ni e khi inyoghuo. Ọni ọgbhali ọ rue ọkpotsø. Ọni ọmose ya ghua, ọa bia ọmọ na ọnị ọkpotsø. ²¹ Inyoghuo ọli ni ọq deba li ọ ke rue ọnị ọkpotsø, ọ gbo ghua, ọa bia ọmọ. Igho o gbo li inyoghuo ọli ọnuzase. ²² Igho o gbo li khi eni inyoghuo ọnị ọmose ni e kpole nya. Eni inyoghuo oshilua nya e ga rue ọnị ọkpotsø ughue ni ea bia ọmọ ọkhoghuo na li. Ikpukhokho ọ, ọnị ọkpotsø ọ li ghua. ²³ Ini ogbele iguale o ramhi, ni eni e ghu-a nya e rọ guale, ọghuo ọ famhi ya khi ughue ọnị ọkpotsø? Aborókhia khi wewé oshilua nya e ga rue ọli ughue egho."

²⁴ Ijesu ọ so wẹ ọ, Oó, "Wa a mè khi eri a da odę khi aa lẹṣe emhikhoghuo elemhi Ebe-no-pfuaṣe, wékhi eri a lẹṣe emhikhoghuo elemhi ekpabọ oyi Eşhinęgba. ²⁵ Ini eni e ghu-a e guale, ea kẹ ke rue ughue wékhi eri a ke rẹ wẹ kẹ yẹ ughue. Eri e kẹ li abi igéni ena iloghie. ²⁶ Ama ingme iguale oyi eni e ghua, aa she kpé zé ọli ebe ni iMosisi ọ kéké ni ọ ngme ingme ebuli ni oo to shi? Abi Eşhinęgba ọ gueyé iMosisi khi, 'Mhemhé mhi khi Eşhinęgba ọyi Aburaamu ali Eşhinęgba ọyi Aziki, ali Eşhinęgba ọyi iGiekòpu.'* ²⁷ Eşhinęgba ọyi eni e la agbọ ọ khi, ọa khi ọyi eni e ghua. Eri a ga da odę pfo nya." Emini a ri ona ngme khi, egbọ eni ghu-a eghuo e kie mhöli agbọ.

*Ushi ni o funę nya
(iMat 22.34-40; iLuk 10.25-28)*

---

§ **12:19** Li zé iDęut 25.5   * **12:26** Li zé Okiali 3.6

28 Otuoghua eni e sese ishi, o la agho suq abi e ro khakø, o me kha iJesu o ga gué so egbo iSadusi ogbo ni e mhila li, o mhila li, “Elemhi ishi nya, onoghuo o ga funé nya?”

29 IJesu o so li o, óó, “Oni o mu elo ne nya na, ‘Ku eso-a yeye iZireni, Onomhue Eshinègba oyawa, lolighuo kpe o kha Onomhue. **30** Nono ingme oyi Eshinègba Onomhue oyé, ri udu oyé nya ali agbo oyé nya, ghe isamhi ali ekpabø eyé nya nono ingme oyi Eshinègba.”[†] **31** Onuzi-eva ni o gbo lolo mu elo kha, ‘Nono ingme oyi onuzava oyé abi u li nono ingme egbe e.’ Ushi olese okhoghuo qa ke la o ni o gbo mu elo dose ena.”[‡]

32 Oni omose óó, “U ga gué ngme, Osése. Igésekia u ngme ni u wé kha Eshinègba oghua o kha, ali kha olese qa ke la o, se ni lolighuo.[§] **33** Ali kha awa ri udu oyé awa nya, ali isamhi eyi awa ali ekpabø eyi awa nono ingme oyi Eshinègba. Ali awa nono ingme oyi onuzava oyawa abi awa li nono ingme egbe awa. Ni awa ro ri ishi eva ena gbe akanya, o ghole Eshinègba dose ni awa ya ri iluasobo ali isomhopfa ododa bhale ghi oli.”*

34 Abi iJesu o ro me ilèsingme ni o ro so lué o, iJesu o li, “Wa a ga nuata shi Eghiele oyi Eshinègba.”

Ròte agho vu ogbo okhoghuo qa ke gbolo mhila li ogbo okhoghuo.[†]

*Omi oni Omiepfuese o kha
(iMat 22.41-46; iLuk 20.41-44)*

[†] **12:30** Li zé iDëut 6.4-5   [‡] **12:31** Li zé iLév 19.18   [§] **12:32** Li zé iDëut 4.35   ^{*} **12:33** Li zé Osia 6.6   [†] **12:34** Li zé iLuk 10.25-28

35 Abi iJesu o rø la elemhi apfø ni o la Owa oyi Eşhinęgba sese ęgbø, o mhila wę ogbo. Oó, Elo o zé ni esesé Ishi eyi iMosisi e rø lię khi omi iDefidi Omiepfuese o khi? **36** Abi Ayemhé-nø-pfuasø o rø kpha iDefidi sø, o rø røte unu oyoli lię.

“Eşhinęgba óó, Onomhuę oyemhé.

Shitø mama mhë
ramhi ęghęghe
ni mhi rø ya ri ebe e
shi e ufui ękoawę.”[‡]

37 Ini iDefidi o røte unu oyi lòlighuo lu oli Onomhuę, se oni Onomhuę oyoli o ke gbo lię khi omi oli?

Ebubu ęgbø e ku esø a shi ekę shi emini o ngme, ni o ri egbe mu wę.

Ijesu o tse agua yę eniyę odukhokho eyoli shi esesé Ishi eyi iMosisi egbe

(iMat 23.1-36; iLuk 20.45-47)

38 IJesu o sesé wę, Oó wę, “A mu egbe e shi esesé Ishi eyi iMosisi egbe. Itsua na dolodolø e ma ghole wę e iso ke kia ifui oki, ni ęgbø e ke tse wę otse ekpé. **39** E ma nono ni wewę e shitø ukpékhomhi ni o mu ęloe elemhi owa ugamhi oyi awa ali ashini o mu ęloe elemhi ilegba, ni a la le, ni a la da. **40** Itoto e rø li esamhi-olimhi e le. Iromhi ni e nue, eyi abamemhé, e sø. Eşhinęgba, o ya na wę osoli oniemhi to o.”

Iróna ni ḥsamhi-olimhi o rø na Eşhinęgba
(iLuk 21.1-4)

41 Abi iJesu o rø shitø ti mama oni akpati ni a pfi ukpagħolo iróna a lo elemhi Owa oyi Eşhinęgba, oø bino ęgbø abi e li pfi ikpagħo lo o. Ęgbø ni e pfue

[‡] **12:36** Li zę Iwolo 110.1

ebubu e pfi ikpokpomhi ikpaghø lo. ⁴²Ighø ọsamhi-olimhi ni ọa mhuẹ emhikhoghuo, ọ li ya pfi anini eva lo.

⁴³Ighø iJesu ọ lu eniyé odukhokho eyoli, Oó wẹ, “Igesikia mhi gue e ye e, khi ọnì ọsamhi-olimhi ni ọa mhöli emhikhoghuo ọna, lọli ọ ri irøna ni o funę nya bhale dòṣe ẹgbø enekpole nya ⁴⁴Itobø khi eri eni e pfue e ròte ẹpfue ni e mhuẹ mu ẹpfie rò rièlè irøna. Ama ọnì ọsamhi-olimhi ọna, ròte elemhi umhamè oyoli, ọ kie rue emini ọ mhöli nya ni ọ kha rò ke le, rièlè irøna.”

13

*Ijesu ọ guele emini a ya ke mè ikpukhokho agbø
(iMat 24.1-2; iLuk 21.5-6)*

¹ Abi iJesu ọ ròte elemhi Owa oyи Eshinègba fię lasèle tee, ọmọ odukhokho ọyoli ọghuo, óó li, “Bino ghue, Osèse! Ghe abi ukpokpomhi owa ona ali echè ni a rò ma li e li somhi otse khé!”

² Ijesu ọ sò li ọ, óó, “Wa mè ukpokpomhi owa ona. Eghéghé o ya bhale ni echèli okhoghuo ọa ke rò ya migha ukhomhi okhoghuo. Wewé nya e ya de kua.”

*Ozughu ali Imu-okhöli vule
(iMat 24.3-14; iLuk 21.7-19)*

³ Abi iJesu ọ li shitø ukhomhi Ute eëra Olivu, ni o so alo ghue oni Owa oyи Eshinègba, iPita ali ijemhisi ali ijònì ali Aduru e bëna bhale ya mhila li, ⁴E ọli, “Gueyé anye, eghéghé ni a rò ya ke mè eni ingme enana. Elo a ya ke mè ni a rò ya lësé khi oni eghéghé ni eni emhi ena e rò ya tsé khi o she ramhi?” ⁵Ighø iJesu ọwé, “A kuegbe-a ke tòkpe, ini ọgbokhoghuo ọ khi di e. ⁶Ebubu ẹgbø e ya ri eva

oyemhé bhale deba e, e liè khi, ‘Mhemhé mhi khi loli,’ eè di ebubu egbo. ⁷ Ini a suo khi a kholi, o ke khi eri a suo eko ingme okholi obini odonue, a khi ze ni o nighise e udu. Emhi eghoghø e mema bhale ya tsé, ama ukpésé agbo qa kie ramhi. ⁸ Ishishi ali ishishi e ya mu okholi vule shi egbe o, eghiele ali eghiele e ya li mu okholi vule shi egbe wé o. Eke o ya la asha kpa ke nighise, eè kulué. Okiamhi oniemhi óò pfi. Igbaekéle osoli na abi oò li okpotso ni oku o lèṣe bélè e to egbe.

⁹ “A ri ukpèloe shi eké lolo ke tokpé. A ya mu e je owa ni a la gue ezo. A la elemhi Owa ugamhi gbe e. A ya ri itobø oyemhé mu e bhale odalo oyi enighie ali eni e mhésé ni a rø gue usomhi onete oyi Eshinégbà yé wé. ¹⁰ Ama není ukpésé agbo o ya ramhi, a mema she ya tse abo oni usomhi onete oyi Eshinégbà yé egbo na ishishi nya. ¹¹ Ini a da mu e bhale khi a rø e gue ezo, khi zé ni udu o nasé e shi emini u ya ngme. Ama lèṣe ngme emiemini Eshinégbà o ya rø nè oni eghéghé aghø, itobø khi qa khi yeyé wa ngme, ama Ayemhé-nò-pfuaṣe.*

¹² “Egbo e ya ri inyoghuo wé bhale na gbolo-a, ita e li ri imi wé li bhale ni a li gbolo-a. Eghéghé aghø, eniyé e ya ke sò alo okholi ghue eni e bia wé o, e gbolo wé-a. ¹³ Egbo nya e ya ri itobø oyemhé ke biselemhi e, ama oni o ri egbe mie ya ramhi ukpésé, a ya mie pfuese.†

*Emhi obe ni oò vèṣe egbo kua
(iMat 24.15-28; iLuk 21.20-24)*

---

* **13:11** Li zé iMat 10.17-20; iLuk 12.11-12   † **13:13** Li zé iMat 10.22

14 “Ama, a kha da mè emini è pfi oyese, ashini aa kha mè oli, ikhi oni o vese egbo kua, eghéghé agho oni o zé ebe o lèshé abi a ri emini o zé ngme. Eni e la eké iJudia e na nga ikhomhi ite.[‡] **15** Oni o la ukhomhi owa ne o khi tiemhile elemhi owa ya rue emhikhoghuo. **16** Oni o la ifui ishemhi o khi na bhale apfè ya rue awulu oyoli.[§] **17** O ma ze mu ikpotso ni è mè ali eni e mholi eniyé ni è nye ényeli shi egbe eghéghé agho. **18** Lema Èshinègba o khi bie zé ni o de shi eghéghé ni ulili oniemhi o la gbe egbo elemhi ukpe. **19** Itobò khi onana o ya khi osoli ni o kholo ne nya ròte eghéghé ni Èshinègba o te ma agbo. Ogbò a ke gbo ya mè osoli uza onana ghue eké agbo.* **20** Ini Èshinègba oà li ròte ogbèlè osoli ni a ngme ena khi-a, ogbokhoghuo oà ya dobè ji ukhomhi o le. Ama irari oyì egbo eyoli ni o zé òda kè, o rò ròte eni ogbèlè osoli ena khi-a. **21** Eghéghé agho ini ogbokhoghuo o gueyé, ‘Ghekhé, ghe Òmiepfuese!’ Okekchia khi eri ó yé, ‘Ghe òli oobò khé!’ Khi mie òli suò. **22** Itobò khi iromhi emiepfuese ali emekèguele e ya lasele. E ya ke rièlé olélé ali ikanya onyaloa odòda rò ke di egbo. Ni o khia khi ini oà gue kia, e ga li ya di egbegbi eni Èshinègba o zé òda kè. **23** Irarighò, a ga lolo kuegbe- a ke tò èloé eké. Mhi she gue emhi nya yé è shi eké se neni oni eghéghé o ya ramhi.

Inyenegbe bhale oyì Omi Ogbò

(iMat 24.29-31; iLuk 21.25-28)

24 “Ini eghéghé osoli ona o ga dòsé se nya,
“ ‘Ovò o ya bishi alo-a,

[‡] **13:14** Li zé iDan 9.27; 11.31; 12.11   [§] **13:16** Li zé iLuk 17.31

* **13:19** Li zé iDan 12.1; Irò 7.14

uki ọa ke dobe ge,[†]
 25 Ikpetata e deno ukhuli kule,
 ukhuli ali ekpabọ
 ni e la irarogbe ẹ mhesẹ
 e ya ke nighise.[‡]

26 “Eghéghé agho, egbo nya e ya mè khi Omi Ogbo
 ọ kia elemhi otughunu ẹ bhale, elemhi ekpabọ ali
 ufumhi ni ọ gẹ nyanyanya. § **27** Eghéghé agho, ọ ya
 ghibe igéni eyo-li e te asha kpa, ikhi ukpese agbọ nya,
 ti egbo eyo-li ni ọ zé ọda kẹ gbili.

*Osesé oyí oní oora okhua-eni
 (iMat 24.32-35; iLuk 21.29-33)*

28 “Bino abi okhua-eni o li ẹ te. O kha da kpese
 ukhuli, ni o rọ ke ta ebe ne, lèsé khi okasẹ o kẹle
 ya le. **29** A kha da gbo li ligho mè khi eni emhi ena
 khi a da mè wé ne, lèsé khi eghéghé o she ramhi.
30 Abi o li mhi li gue ọli ẹ yé ẹ khi, egbo eghuo ni e
 la agbọ memena ẹa ya ghu ne, ni eni emhi ena nya
 e rọ bhale ya tsé. **31** Eke ali ukhuli e ya dòsé, ama
 ingmemhi eyémhé ẹa ya tigbe dòsé ghue.

*Ogbókhoghuo ọa lèsé oní ogbele wé oní eghéghé
 (iMat 24.36-44)*

32 “Ogbókhoghuo ọa lèsé oní ogbele wékhi oni
 eghéghé. Ghe egbegbi igéni ena iloghie ali mhémhé
 Omi ọli, sẹ ni Itamhé lólighuo.* **33** A ri ukpeloe shi
 eke ke tokpé, itobọ khi waa lèsé eghéghé ni ọ la ya
 bhale. **34** Eri ona o li abi ọmose ni ọ vu asha obini
 odonue, ni ọ ri ighumha eyo-li shi apfẹ e ri ukpeloe

[†] **13:24** Li zé Aza 13.10; Ezik 32.7; ijọe 2.10,31; 3.15; Irọ 6.12

[‡] **13:25** Li zé Aza 34.4; ijọe 2.10; Irọ 6.13   § **13:26** Li zé iDan

7.13; Irọ 1.7   * **13:32** Li zé iMat 24.36

khu shi na luę. O gueyę ögboğbo akanya ni ọ ya gbe. O gueyę ọnि ọ khę ekhę ọ ke khę ekhę apfę.[†]

³⁵ “Irarigho, ke khę ekhę, itobo khi waa lęse eghęgħe ni օga օ rö ya jele. Ini əlobgomhi lö o, okekhi itsotso ogbię lö o, okekhi eghęgħe obili-atso lö o, abi khi ogbię-fiefie lo. ³⁶ Ini օ bhale guo, khi zę ni օ bhale ya է khi u wa lęse a. ³⁷ Abi mhi li gue qli yę է ena mhi li gbo gueyę ögboğpa. ‘A ke khę ekhę!’”

14

*Ugbamhi ni a gba khę iJesu
(iMat 26.1-5; iLuk 22.1-2; iJon 11.45-53)*

¹ O ke kpe ogbelę eva le ni a rö ya li ukpe iPasova ali ukpe ni a la le ibulędi ni aa ri ifuma shi nye, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esesę Ishi eyi iMosisi, ee nono odę ni e te ya bęna mu iJesu gbe-a.* ² Egbe, “Awa khi rięle qli ini a li imu, onyagħu qa ya lasele shi օ.”

*A la iBętani ku oily shi iJesu egbe
(iMat 26.6-13; iJon 12.1-8)*

³ Abi iJesu օ rö la əoli iBętani, owa oyi iSamq ni efafe e kpę mu shitq le eminale, əkpotso əghuo օ rue ukoko ituale ni o lolo għalę, ni o pfie lasele. Ə gbe oni ukoko a, əku oni ituale shi iJesu ukhomhi.[†]

⁴ Egbę eghuo ni e la agho, e ri elemhi ibibi lię egbe, “Elo o zę ni a rö na pfuęchę oni ituale kua shi afuę?”

⁵ A kha ri qli dę ramhi ifata ukpe ali emhi, a kemhi eni ikpagħo na eni əa mhue. Ə shi ọnि əkpotso unu egbegbę.

[†] **13:34** Li zę iLuk 12.36-38   * **14:1** Li zę Okiali 12.1-27   † **14:3**
Li zę iLuk 7.37-38

6 Ama ijESU óó wé, “A zé oli obo. Elo a yesé oli é ngme shi? Egbegbi emini o ti ni o somhi otse o rielep na mhé. **7** Eghéghé kpa eni ea mhué e ro nu é la ana, eghéghé ni o ghole é kpa a kpaghé wé obo. Ama aa ya mè mhé eghéghé kpa.‡ **8** Emini o dobé ya rielep o rielep egho. Eri o ku ituale ku mhé egbe shi eké khé eghéghé irötö oyemhé. **9** Igésekia mhi gue é yé é khi, ashashini a da la tse abo usomhi onete eké agbó ona nya ne, a ya yele emini okpotso ṣona o rielep le.”

*IJudasi o lama khi loli ya ri ijESU de
(iMat 26.14-16; iLuk 22.3-6)*

10 Eghéghé agho ijUDASI Isikaroti, ni o khi ọtuoghuo eniyé odukhokho ogbava, o le deba ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ni o ya ri ijESU na wé dẹ. **11** Onana ni o gueyé wé, o ga ghole wé. E shobó khi wewé e ya ri ikpaghó na li. Igho ijUDASI o li nono eghéghé ni o ti ni o ro ya mè asha ri ijESU na wé.

*Ijesu o nu eniyé odukhokho eyoli le Eminale iPasova
(iMat 26.17-25; iLuk 22.7-14,21-23; ijon 13.21-30)*

12 Ogbelé ni ododé ni a li oni ukpe ni a la le ibulédi ni aa ri ifuma shi nye o ramhi, ni o khi ogbelé ni a ro gbe ozele Osumha oyí oni iPasova-a, eniyé odukhokho eyi ijESU e mhila li “Ashi o ghole é ni anye mu egbe shi eké nẹ, ni u la le eminale iPasova?”

13 Igho, o ghie eniyé odukhokho etuava eyoli, óó wé, “A lo ifuapfẹ, ọmose ni o tsua ubene amé, o ya lona e odé. A deba li je apfẹ. **14** A gueyé oni o mhóli apfẹ ni o ya lo, khi, ‘Oséṣé oo, anye mhlé u ri

---

‡ **14:7** Li zé iDęut 15.11

anye khase elemhi owa ni loli ali eniyé odukhokho eyelué wewé e la ya le eminale iPasova?" ¹⁵ O ya rẹ ẹ khase agbala ni emhi nya e gba shi ukhomhi owa atonga, a muno egbe shi akaghọ na awa."

¹⁶ Eni eniyé odukhokho e vu, e lo ifui apfẹ, e ya mè eni emhi tee abi ijesu ọ gue ọli yé wẹ. Igho e mu egbe oni eminale iPasova.

¹⁷ Ogbomhi o mu eke, ijesu ali eni eniyé odukhokho ogbava e bhale. ¹⁸ Abi e li shitó gasé itebu le eminale, ijesu óó wẹ, "Egbegbi-ingme mhi gue ẹ yé ẹ khi ọtuoghuo elemhi ẹ ọ ya rẹ mhé dẹ. Oni ọ nu mhé le emhi memena." §

¹⁹ Udu o yese wé-a, ọtuoghuo-oghuo ọq mhila li, "She khi ọa khi mhémhé o khi?"

²⁰ O sọ wé ọ, óó wẹ, "Ọtuoghuo elemhi ẹ ogbava ọ ya khi, oni ọ ga ri ibulédi nu mhé ẹ sɔmhi elemhi utasa memena. ²¹ Eri Omi Ogbọ ọ ya ghu-a abi a li kéké ọli shi eké na li. Eri-tsé khi, o maa kholo oni ọ ya rōl dẹ egbe! O kha ga ti nẹ, ini ọgbọ ọa bie bia li lọ!"

Eminale oyi Onomhue

(iMat 26.26-30; iLuk 22.14-20; 1 iKori 11.23-25)

²² Abi e li le eminale egho, ijesu ọ rue ibulédi, ọ kphemhi, ọ khi ọli a, ọ rō na eniyé odukhokho eyoli, óó, "A mọ le; Idiegbe oyemhé na."

²³ Igho ọ gbo sọ onyọ shi uko, ọ kphemhi, ọ rōli na wé, wewé nya e ga te ọ da.

²⁴ Ijesu óó wẹ, "Olia eyemhé na ni e migha shi ishiobọ onogbọ, ni a ku kua na ebubu ẹgbọ.* ²⁵ Mhi gue igesikia yé ẹ kyi mhi aa ke gbo ya rōte onyọ

---

§ **14:18** Li zé Iwolo 41.9 * **14:24** Li zé Okiali 24.8; ijere 31.31-34

upfonu ona da, sẹ ni obini Eghiele oyi Ẹshinęgba, ni mhi la da onyo onogbo.” ²⁶ Abi e rọ to uwolo se, e fię lasele, e je Ute Ẹéra olivu.

*Ijesu o guele shi eke khi iPita o ya kie luę
(iMat 26.31-35; iLuk 22.31-34; iJọn 13.36-38)*

²⁷ IJesu óó wẹ, “Eẹ nya, a ya na kua, a zé mhémhé-ghuo obø, irari khi a she kéké ọli shi Ebe-no-pfuasẹ khi.

“Mhi ya ri emhi li
    ɔrisumhakia,
    isumha e ya vẹ kua.”[†]

²⁸ “Ama ini a guise mhẹ le se, mhi ya ralo khẹ ẹ iGalili.”[‡]

²⁹ IPita ọo li, “Ini ẹgbø nya e ririę kie ẹ, mhi aa ya kie ẹ.”

³⁰ IJesu óó iPita, “Mhi gueyẹ khi, není ọkpa ọo gbięghẹ iteva amioṣe, u ya kie mhẹ itesẹ.” ³¹ IPita ọ kie gëma ọ gue gagaga, ọ lię, “Ini o ri rię khia khi oni mhi la nu ẹ ghu-a lọ, mhi aa ya tigbe kie-ẹ.” Enekpole nya e li ngme ghọ.

*Ijesu o la iGëtisemani sọ iromhi
(iMat 26.36-46; iLuk 22.39-46)*

³² E je ashini a lu iGëtisemani, iJesu ọo eniyẹ odukhokho eyøli, “A shitọ ana ni mhi ya sọ iromhi bhale.” ³³ O rue iPita ali iJọnì ali ijemhisi ma egbe vu. Iyesudu-a ali anasemhẹ e bhale na li. ³⁴ O wẹ, “Oya ni o la mhẹ udu memena o gba a. O ga nono ni luę gbe mhẹ. A migha akana khẹ mhẹ, a ke tokpé.”

³⁵ O ti je odalo dẹnẹ, ọ de ya yeshi eke, ọo sọ iromhi ini o ya zé rięlę ni oni eghęghẹ ona o dọsẹ

[†] **14:27** Li zé iZaka 13.7   [‡] **14:28** Li zé iMat 28.16

luę. ³⁶ Ọó, “Itamhé, Itamhé, emhikpa o ze e rięle. Rue mhé oni uko osoli ona odalo le. Eri-tsé khi, ọa khi abi o ghôle mhé, sęe ni abi o li ghôle e.”

³⁷ Abi o nyenę egbe bhale, o mę khi eni eniyę odukhokho e lesę-a. Ọo iPita, “ISamọ, eri u lesę-a? Aa dobę nu mhé tokpé ukuku eghęghę tse? ³⁸ Ri ukpéloe shi ekę gboo ke sọ iromhi ini u khi de ini u mhöli imufę. Ayemhé oyę o mu egbe ni o rō rięle, eri-tsé khi, idiegbe oyę ọa dobę.”

³⁹ Igho ọ gbo vu ya sọ iromhi enabi ọ kpé sọ. ⁴⁰ Abi o rō nyenę egbe bhale, o gbo bhale ya e wę khi e lesę-a, irari khi olese o la wę alo, ea lesę abi e ke ya ngme oli.

⁴¹ Abi o rō nyenę egbe bhale utonuzesę, óó wę, “Olesę a kie la, ni a yemhé-a? Olesę ogħo o she bu e! Oni eghęghę o she ramhi. A bino khę khi, a ri Omi Ogbø na ena olamhé dę. ⁴² A vule ni awa vu! Oni ó ręmhę dę óó bhale ena!”

A mu ijESU

(iMat 26.47-56; iLuk 22.47-53; iJon 18.3-12)

⁴³ Abi ọ li ngme, iJudası, ni ọ khi ọtuogħuo elemhi eni eniyę odukhokho ogħava ọ bhale. Egbø ni e tsua itsua okħolli ali itakobi ali ikpokpo, ni ighie eyi ekpodalо-ugamhi, ali esesę Ishi eyi iMosisi ali egbħali e ghie, e nu oli bhale.

⁴⁴ Oni o roli dę o she kpé gueyę eni e nu oli kia, óó wę, “Oni mhi da pfipfi ekphamhi ne, loli ọ khi oni a nono. A mu oli, a khę oli ekħę rue vu.” ⁴⁵ Abi e rō lesę lole, iJudası ọ lę deba ijESU, óó, “Osęe.” Ọ pfipfi oli ekphamhi. ⁴⁶ Eni emose e mu ijESU. ⁴⁷ Igho ọtuogħuo eni e migha epfę-agħo ọ ji itakobi oyoli

emhi lasele, o bę oghumha ɔyi Oga ɔyi ekpodalo ugamhi eso-a.

⁴⁸ Ijesu ó wę, “Okholi mhi tsua, ni a rø lina tsua itsua okholi ali itakobi ali ikpokpo bhale ya mu mhę? ⁴⁹ Ogbélé kpa mhi rø nu e la, mhi la Owa oyi Eshinégbä e sésé. Aa mu mhę. Eri a mę emhi ena ni emini a kèkè shi Ebe-no-pfuasę o bhale ya tsę.”[§] ⁵⁰ Igho eniyę odukhokho eyoli nya ni e deba li e vę kua, o kpe lolighuo le.

⁵¹ Ozéo oghuo ni o sọ awulu ona yeyeyę, oq deba iJesu. Abi e rø tø obo sọ li, khi wewę e ya mu qli, ⁵² o nyanq awulu-a mhuę wę abo, o ri irumheba na vu.

*Otu iSaediri e ri iJesu gue ezo
(iMat 26.57-68; iLuk 22.54-55,63-71; iJon 18.13-14,19-24)*

⁵³ E mu iJesu bhale owa oyi Oga ɔyi ekpodalo ugamhi, ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya, ali egb-hali ali ekékébe ali esésé Ishi eyi iMosisi nya e le gba. ⁵⁴ IPita o tapfia deba li ukhu-khokho, ya ramhi elemhi apfę oyi Oga ɔyi ekpodalo ugamhi. O nu eni e khę ekhę shitę khasę erali.

⁵⁵ Eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali oni igbaa oyi iSaediri nya, e nono emhi ushi ni e ya mu mholi iJesu obo, ni e ba mę asha gbe qli-a. Ea mę emhikhoghuo. ⁵⁶ Ebubu egbö e pfi ɔtselę eyi egböli mu qli, eni ɔtselę nya, ea de shi oghuo.

⁵⁷ Ikpukhokho, egbö eghuo e vule pfi ɔtselę egböli ona mu iJesu. Ee, ⁵⁸“Anye suq khi oq lię khi, ‘Mhi ya guoghö Owa oyi Eshinégbä onana ni egbö e ri abo ma-a, ele-esę mhi tø olese ni egbö ea ri abo

ma.’ ”* ⁵⁹ Abi e rię kie ngme ona, otsélé eyewé ea kie de shi oghuo.

⁶⁰ Igho Oga oyи ekpodalo ugamhi ọ vule migha odalo oyewé nya, ọ mhila iJesu. “Waa bie ya sọ wẹ ọ? Ezø elo na ni egbo ena eę gue shi e egbe?” ⁶¹ Ama iJesu ọ tsaghię a, oa sọ wẹ ọ. Oga oyи ekpodalo ugamhi, ọ gbo mhila li, “Yeyę u khi Omiepfuese, Omi Eshinęgba ona Kuęgħie?”

⁶² Ijesu óó li, “Loli mhi khi. Eę nya a ya mę khi Omi Ogbø ọ shitø obita oyи Eshinęgba ni ọ funę, ali khi ọ la otughunu röte irarogbe e tiemhie.”†

⁶³ Oga oyи ekpodalo ugamhi ọ nyanq itsua shi egboli uruli abi ọ li yila. Óó, “Awa ke gbo nono otsélé olese. ⁶⁴ Eę nya a she suq abi ọ pfi unu-a deba Eshinęgba. Sę a sọ shi ọ?”

Wewę nya e pfa ezo mu qli khi ɔni a gbe-a ọ khi.‡
⁶⁵ Egbo eghuo ọ, e tono etę ku qli. E ri emhi genq qli alo. E pfi qli emhi, e qli, “Mę ekę guele, gueyę anye ɔni ọ pfi e emhi?” Eni e khę ekhę e mu qli, e lase qli eso.

*IPita ọ khi loli ea lęsę iJesu
 (iMat 26.69-75; iLuk 22.56-62; iJon 18.15-18,25-27)*

⁶⁶ Abi iPita ọ kie shitø elemhi apfę egho, omueshi oghuo ni ọ khi ɔni ọq ga ɔyi Oga oyи ekpodalo ugamhi ọ bhale. ⁶⁷ O mę iPita abi ọ rökhasę erali, ọ toli ɔkpę tsukę.

Qo li, “Yeyę u li nu iJesu na iNazareti i kia.”

* ^{14:58} Li zę iJon 2.19   † ^{14:62} Li zę iDan 7.13   ‡ ^{14:64} Li zę iLę 24.16

68 Ama iPita ọ tia. Ọó, “Mhi a lèṣe emini wa ngme.” Ọ lase agho le je odę ni a tẹ ẹ lò elemhi apfę. [Igho ọkpa ọ gbięgħe.]

69 Abi önü ɻomueshi ni ọ ga ɔgbø ɔgho ọ rø gbo mę iPita agho, ọ gbo rięle eni ingmemhi ngme khasę eni e migħa epfę agho. Ọo, “Otuoghluo elemhi wę, önü ɻomose ɻona ọ kħi.” **70** IPita ọ gbo tia.

Oo li dñen, eni e migħa epfę agho e kę iPita, “Igesikia lò kħi oтуoghluo elemhi wę u kħi, irari kħi ɔnġe iGalili u kħi.”

71 Igho ọ li sę egboli isheli, ọ romhi eni isheli. Ọ lię, “Mhi aa ga lèṣe ɻomose ɻona ni a ngme ena.”

72 Utogħuokpe, ọkpa ọ gbięgħe utonuzi-eva. IPita ọ sato emini iJesu ọ gueyę oli kħi, “Neni ọkpa ọ ya gbięgħe utonuzi-eva, u ya kie mhę itesę.” Igho ọ gbe akhe evię a.

15

A rue iJesu bhale odalo oyi iPaleti

(iMat 27.1-2,11-14; iLuk 23.1-5; iJon 18.28-38)

1 Eluzogbe fiefie, ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali egħbali ali esesę Ishi eyi iMosisi ali igħbaa eyi iSaediri nya, e ye ubgamhi. E gę iJesu rue vu għi iPaleti.

2 Ön iPaleti ọ mhila iJesu ogbø, օ -li, “Oghie ɔyi egbø iJu u kħi?”

IJesu օó, “Eee! Igho lò abi u ngme oli.”

3 Eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eħsiniegħba e ga gue ężo emhi ebubu shi iJesu egħbe. **4** Igho iPaleti ọ għo mhila li ogbø, օó, “Wa ya pfunu, u suq iwali ężo ni e gue ę shi ę egħbe?”

5 Ama iJesu qa ső li ọ. O ri abo sha iPaleti.

*A pfa ezo mu iJesu a ka gbe oli a
(iMat 27.15-26; iLuk 23.13-25; iJon 18.39--19.16)*

⁶ Abi áá li ini o lina ramhi eghéghé ukpe iPasova, eri iPaleti ọ rue ọgbọ oghua owa ighumha lasele na wẹ abi o ghole wẹ shi. ⁷ Eghéghé agho ọmose oghua ni a lu iBarabasi ọ la owa ighumha, ni ọ khi oghua ẹgbọ ni a mu. Eri a mu ọli shi ugbeli ni ọ gbe eghéghé ni a rọ mè onyaghu. ⁸ Abi eni ẹgbọ e rọ bhale gbii ya mhila iPaleti ọ rięle emini ọ kie kpẹ rięle na wẹ, ⁹ iPaleti ọ mhila wẹ, Ọ, “A nono ni mhi rue oghie iJu abo a na ẹ?” ¹⁰ Ọ ga lęşę gboo kхи itobø ibiseleṁhi, ighie eyi ekpodalo-ugamhi e rọ mu iJesu ghi luę. ¹¹ Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi e sęsę ẹgbọ e gueyę iPaleti ọ ri ochogho wołø iBarabasi obø a na ęwe.

¹² iPaleti ọ mhila wẹ, Ọ, “Elo mhi kę li ọni a lu oghie iJu sho?”

¹³ E tsęsę leghe, “A ta li ma ọara apfida.”

¹⁴ iPaleti ọ mhila wẹ, Ọ, “Elo o zę, umha-guékia onoghuo ọ rięle?” Ama eena e tsęsę nę, “A ta li ma ọara apfida!”

¹⁵ Ni ọ rọ rięle emini oo ghore eni ẹgbọ, ọ wołø iBarabasi abo-a na wẹ. Ọ e gbe iJesu itę, ọ rue ọli na wę e ka ta li ma ọara apfida.

*Ekholi-okhuę e ri iJesu li egia
(iMat 27.27-31; iJon 19.2-3)*

¹⁶ Eni ekholi-okhuę e rue iJesu lo elemhi apfę agbala oyи igovuno. E lu ekholi-okhuę apfewę eni e kpôle. ¹⁷ E ri awulu ichę ni o khi egholi ibulu, so li, e ri igba do arula rughu ọli ukhomhi. ¹⁸ E lię ọli, “A da abo na oghie oyи ẹgbọ iJu!” ¹⁹ E pfino ọli ukpokpo ukhomhi iti ingmi-ingmę, e tono etę ku

oli. E de ya wugha li odalo, e nyęsę ukhomhi na li.
20 Abi e rö ligho ri iJesu li egia se nya, e gueghie oli oni awulu ichę ni o khi egholi ibulu ogho, e nyenę egbe ri itsua eyoli so li. Igho e rue oli vu ya tama qara apfida.

A ta iJesu ma apfida

(iMat 27.32-44; iLuk 23.26-43; iJön 19.17-27)

21 Abi e rö le, e ya e ọmose oghuo ni a lu iSamọ ni ọ röte odę oyoli dösę, ni ọ röte asha jele. Igho eni ekholi-okhuę e ri itoto mu oli ọ tsua qara apfida oyi iJesu. ISamọ Ọngi iZiręni ọ khi, ọ gbo khi ita Alezada ali iRufosi.* **22** E rue iJesu bhale ashini a lu iGogota. [Ugua ukhomhi olimhi a ri iGogota ngme] **23** A ri onyọ ni a ku ikhumhi na lui Imari shi na li ọ rö da, ama ọa lama da li. **24** E ta li ma qara apfida. E kemhi itsua ni ọ so mholi egbe abo. E ti ebe rö kemhi eni ide eyoli, ni e lęsę oni o ya tẹ ọgbogbo.†

25 Egheghe agogo itili eluzogbe a rö ta li ma qara apfida. **26** Emini e kéké rö kphase oni qara apfida kpeda na li khi. Oghie Oyi Egbọ iJu. **27** E li gbo ta ighiatọ etuava ma qara apfida mama li, ọtuoghuo ọ la li obọ-ita, Ọnokpole ọ la li obogobọ. **28** Ona o ri emini a kéké shi Ebe-no-pfuasę bhale ya tsę, ni óó, “A leli oli ma ighiatọ.”‡ **29** Egbọ eni e te epfę agho dösę, e pfi itsue manya iJesu, ee nighise ukhomhi, e lię, “Ebanékę! Yęye ni u ya guoğho Owa oyi Eşhinęgba-a, u gbo rięle ọ to ogbelę esę.§ **30** Rö te qara apfida tiemhie sho ya mie egbe e pfuese.”

---

* **15:21** Li zę iRom 16.13   † **15:24** Li zę Iwolo 22.18   ‡ **15:28**
 Li zę Aza 53.12   § **15:29** Li zę Iwolo 22.7; 109.25; iMak 14.58; iJön 2.19

31 Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esesé Ishi eyi iMosisi e li ri iJesu li egia, e lie egbe wé. “Ó mie egboṣe pfuese, ama ọa dobé mie egboli pfuese. **32** A zé ni ọni Ọmiepfuese ọna, ikhi oghie iZiréni, ni ọ róte ọara apfida tiemhie ni awa mè, ni awa mie oli suò.” Eni a li ta ma ọara apfida mama li, e ga li nu wé tsue ọli.

Eghuli oyí iJesu

(*iMat 27.45-56; iLuk 23.44-49; iJón 19.28-30*)

33 Agogo igbèva ọguota, obili o bi oni ekè a nya. Elemhi iwakati esé oni obili o la ogbe ramhi. **34** Agogo esé o ramhi, iJesu ọ tsésé leghe, ọ ri unu ẹoli oyewé lie, “Eloi, Eloi, Lama Sabachi tani?” Em-ini a ri ona ngme khi, “Eshinègba oyémhé, Eshinègba oyémhé, elo o zé ni u ró tsua mhé pfia.”*

35 Abi ẹgbø eghuo ni e migha epfè agho e ró suò khi ọ ngme na, e kẹ, “Ri esò shi ekè khi ọ lui Elaja.”

36 Omose oghø elemhi eni ẹgbø ọ na ya rue isoso sò li onyø ni okhé a, ọ gè ọli shi ukpokpo røli kpè iJesu unu ọ ró da. Ọni omose ọ kẹ. “A zé ọli obo, ni awa mè ini Elaja ọ ya bhale ya rue ọli ukhomhi ọara apfida tiemhie.”†

37 IJesu ọ tsésé leghe, ọ ghua.

38 Ukpokpomhi ode ubakpi ni a ró pfa odè-a shi elemhi Owa Oyi Eshinègba, o róte idane kièṣe-a asha eva ya to ekè.‡ **39** Abi ọkhøli-okhue oniemhi ni ọ migha odalo oni ọara apfida ọ ró suò abi iJesu ọ tsésé leghe, ni ọ ró mè abi ọ li ghua, óó, “Egbegbø lò khi, Omi Eshinègba omose ọna ọ khi.”

* **15:34** Li zé Iwolo 22.1   † **15:36** Li zé Iwolo 69.21   ‡ **15:38** Li zé Okiali 26.31-33

⁴⁰ Ikpotso eghuo e ta pfia bino, iMeli ɔnge iMagidaleni, ali iMeli inyi ijemhisi ɔni ɔ kpoké, ni ɔ gbo khi inyi ijosisi ali iSalomé. ⁴¹ Ikpotso ena e mema deba iJesu ni e ri ukpeloe khu ɔli obini iGalili. Ikpotso elese ni e deba iJesu bhale iJerusalemu e li ga migha agho. §

*Irọtọ oyi iJesu
(iMat 27.57-61; iLuk 23.50-56; iJọn 19.38-42)*

⁴² Ogbomhi o she mu eké elegehọ ni o khi élé ni a rọ mu egbe khé élé iyemhéa oyi egbó iJu. ⁴³ IJosefu ɔnge Arimatia, ni ɔ khi ɔghuo eni e mhésé, ni ɔ khi ɔgbó ni ɔ li mu eloe. Eri ɔ bie kpé ri eloe shi eké khé Eghiele oyи Èshinègba. O gbe udu lè ya gueyé iPaleti o rue olimhi oyи iJesu na luę ya tó. ⁴⁴ O ga sha iPaleti abó khi iJesu ɔ she gbhé ghó kele ghua. O lui ɔni ɔkholí-okhuę ɔniémhi ɔghó mhila ini iJesu ɔ she gbhé ghua. ⁴⁵ Abi iPaleti ɔ rọ rote unu oyи ɔni ɔkholí-okhuę ɔniémhi ɔghó suó khi ighó o khi egbegbó, ɔ tsua olimhi oyи iJesu na iJosefu. ⁴⁶ Ighó iJosefu ɔ dẹ ide, ɔ rue ɔni olimhi tiemhile oara, ɔ khuli ɔli, ɔ ri ɔli tó uji ni a tó shi eche. O gheghele eche ɔniémhi guese oni uji. ⁴⁷ IMeli ɔnge iMagidaleni, ali iMeli inyo ijosisi e mè ashini a ri ɔli tó.

16

*Irọtẹ eghuli guale oyи iJesu
(iMat 28.1-8; iLuk 24.1-12; iJọn 20.1-10)*

¹ Abi élé iyemhéa o rọ dòsé se, iMeli ɔnge iMagidaleni, ali iSalomé, ali iMeli inyi ijemhisi, e dẹ afu ituale ni ẹẹ pfie mhuę obo ni wewé e ya khakha li

shi idiegbe olimhi oyi iJesu. ² Ogbie-fiefie ni o khi uka, khi ovø o lèṣè ngale, e je atalimhi ni a røli tø. ³ Ighø e mhila egbe wé, “Oghuo ɔ ya gheghele èchę unu oni atalimhi-a na awa?”

⁴ Ama abi e ke rø yasę alo ekę bino, e mè kхи a she gheghele oni èchę ni o gho gbèdi unu oni atalimhi-a a. ⁵ Abi e rø lo oni uji, e mè ozéo ni ɔ sø itsua epfopfo na dogo, khi ɔ shitø epfè obita. O sha wé abø.

⁶ Óó wé, “Abø e khi sha e.” “Ijesu ɔnge iNazareti ɔni a ta ma ɔara apfida a nono? Ọ she te eghuli guale. Ọa la akana. Ghe ashini a røli tø. ⁷ Ama a ke vu, a ka gueyę eniyę odukhokho eyoli ali iPita khi, ‘Ọ she ralo iGalili e khę e. A ya bhale ya e ɔli shi agħo abi ɔ kie kpè gueyę e.’”*

⁸ Eni ikpotso e lasele, e na ya je apfè. Abø e sha wé, ulishi oo mu wé, ea nu ɔgbokhøghuo ngme irari khi ulishi ó mu wé.

[Ebe eni ododę eghuo eni a røte kékę oni Usomhi Onete ona, ea mhöli ɔdada 9-20 oyi ukhomhi 16 ona.]

*Ijesu ɔ ri egboli khasę iMeli ɔngi iMagidaleni
(iMat 28.9-10; iJøn 20.11-18)*

⁹ Abi iJesu ɔ rø røte eghuli guale elep uka se, ɔ ri egbe ɔli kpè khasę iMeli ɔnge iMagidaleni, ɔni iJesu ɔ khu ayemhé ebe ishilua røte egbe ya fię. ¹⁰ Ọ vu ya gueyę apfè iJesu ni ee vię. ¹¹ Abi e rø suø khi iJesu ɔ she guale khi ɔ la agbø ali khi iMeli ɔngi IMagidaleni ɔ mè ɔli, ea mie shi ɔli ɔ.

*Ijesu ɔ ri egboli khasę eniyę odukhokho aava
(iLuk 24.13-35)*

---

* ^{16:7} Li zé iMat 26.32; iMak 14.28

12 Abi a rọ mè ona se, iJesu ọ rọte odẹ ọdoda ri egboli khasẹ ẹwẹ aava abi e li lo elemhi oni ẹoli. **13** E nyenę egbe jele, e gbo gueyẹ eniyẹ odukhokho ni e kpôle, ama, ea gbo li mie shi wẹ ọ.

Ijesu ọ ri egboli khasẹ eni eniyẹ odukhokho ogbaghuo

(iMat 28.16-20; iLuk 24.36-49; iJọn 20.19-23; Ika 1.6-8)

14 Ikpukhokho, iJesu ọ ri egboli khasẹ eni eniyẹ odukhokho ogbaghuo abi e rọ le eminale. Ọ dese wẹ shi umha-mhọli irudunga oyewẹ, ali umhanono ni e mie shi emini eni e mè luẹ e ngme abi ọ rọ guale se.

15 Oọ wẹ, “A lo elemhi ekẹ agbọ nya, a ke gue usomhi onete oyemhé yẹ ọgbokpa.[†] **16** Ọnini ọ da mie ẹ suọ, ni a da batazi ne, ọ ya mhọli imiepfuese, ama ọnì ọa da miesuọ, a she pfa ezo mu ọli. **17** Olélé ona o ya ke deba eni e miesuọ, e ya ri eva oyemhé khu ayemhé ebe kua, e ya ngme ẹmuẹ onogbọ unu. **18** E ya ri abọ eyewẹ mu enyẹ ekẹ, ini e rię rue ikhumhi ni ọọ gbe ọgbọ da, ọa ya li wẹ abikhoghwo. E kha ri abọ nga eni ẹ ghua egbe, e ya toto.”

A rue iJesu nga obini iloghie

(iLuk 24.50-53; Ika 1.9-11)

19 Abi iJesu Ọnomhuẹ ọ rọ nu wẹ ngme se, a rue ọli nga idane iloghie. Ọ shitọ ukiękię obita oyi Eshinęgba.[‡] **20** Ighọ eniyẹ odukhokho eyi iJesu e li fię ya tse abọ oni usomhi onete gasę asha kpa. Ighọ Ọnomhuẹ ọ rẹ wẹ gbe ikanya, ọ ri ikanya Ọnyaloa ni e gbe ri ungmehi oyọli tse.

[†] **16:15** Li zẹ Ika 1.8   [‡] **16:19** Li zẹ Ika 1.9-11

**Ebe-No-Pfuase Ishobo Onogbo
New Testament in Ivbie North-Okpela-Arhe
(NI:atg:Ivbie North-Okpela-Arhe)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ivbie North-Okpela-Arhe

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789194797

The New Testament

in Ivbie North-Okpela-Arhe

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
03be06b0-68fd-500b-b9a9-6bca4b63979a